

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:
Pe un an 2 fl.
Pe o jumătate de an 1 „
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu,
și la toate birourile filiale de abonament.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Măcelarilor nr. 21).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 50 cr.

Al treilea proces de presă

al „Foi Poporului“.

Abia un an și jumătate de când apare „Foaia Poporului“ și am ajuns la pertractarea procesului ei de presă al treilea. Semn vădit că o are tare „la inimă“ stăpânirea ungurească și procurorii ei.

În numărul 1. din anul de față, s'a tipărit pe pagina a doua următorul articol:

Adresele de alipire.

E poporul român din firea lui blând, cumpătat și cu inima aplicată spre iubire și înduioșare.

A cheltuit acest popor, din tot năcazul seu, din toată sărăcia sa, sume mari de bani pentru a-și ridica și el școale, ear' în școale cu mare cheltueală și-a ținut și el fiii ca să învețe, să se lumineze, ca apoi să-l lumineze și pe el, și să-l conducă. Abia dela scăparea de sub greul jugului iobăgiei încoace, o clipă aceasta în viața unui neam, poporul nostru și-a crescut un frumos număr de fii, făcând dintr'înșii învățători, preoți, avocați, profesori, ș. a., care azi stau în fruntea lui, și ei ceea-ce spriginiți de dînsul în școale primit-au, *lumină*, vor să-și dea acum și lui, poporului.

Acești fii ai poporului țin foarte mult la dînsul; îl iubesc din plinul inimii lor, și din toate puterile se străduiesc în luptă pentru a-și ușura cu vremea și intrucât vor pute, soarta lui apăsată. În schimb firește, sunt și ei mult iubiți și cinstiți de poporul-părinte, care ține, și bine face că ține, mult la dînsii, și se alipește de dînsii cu dragostea cu care tatăl de fiul seu iubit, muncitor și cuminte.

Și este un nemernic acela, care încearcă pe căi iertate și neiertate, cinstite și necinstite a sparge această alipire dintre tată și fiu, popor și conducătorii binevoitori ai lui, și a strica iubirea dintre dînsii! . . .

Cei mai harnici și cei mai vrednici de cinste fii ai poporului român din Ardeal, Bănat și Ungaria, sînt, în zilele noastre, fără in-doeală, bărbații care fac parte din *partidul nostru național* în frunte cu comitetul seu.

Ungurii, ajunși la putere în țeara noastră, nefindreptătesc în chip inspăimîntător pe poporul român

Bărbații fruntași ai acestuia, ne mai putînd suferi atîta nedreptate, și durîndu-și de soartea neamului din, care au eșit, s'au aruncat cu multă însulețire și cu mult avînt în luptă pentru a pune capăt nedreptății! Ear' faptul acesta nu li-a plăcut Ungurilor. Ei au prins a prigoni aspru și a lovi crunt în acești curajoși fii ai poporului român, pentru-că au cutezat a li-se pune în față și a le striga: stați! dreptate cerem acestui popor bun și credincios! — și i-au lovit tare pe luptătorii acestia, și-au tras în judecată și i-au închis în temnițe murdare și mucigăite, din fundul cărora se nu mai poată eși și răsuna vocea lor.

Anul trecut 1893 a fost îndeosebi bogat în lovituri măsurate cu nemila luptătorilor nostri.

Ear' astfel stînd lucrul, nu era oare prea firesc, ca poporul să se înduioșeze vîzînd pe fiii și luptătorii sei loviți cu biciul unguresc, și să simtă și el durere pentru durerea acelora?

Ba da! și pe popor l-a durut de loviturile aplicate luptătorilor sei, și întru mîngăierea lor s'a grăbit a le trimite acestora câte o vorbă de încurajare, de îmbărbătare, în chip de *adrese de aderență (alipire)*.

Anul trecut, bogatul în lovituri, a fost bogat și în astfel de semne de alipire, e anul

în care mai mult ca ori-cînd poporul s'a mișcat, și-a zis cuvîntul seu, și-a arătat nemulțumirea sa, spunînd lumii mari că îl doare de durerea fililor sei, luptătorilor sei.

Este acesta un lucru de folos?

O! de neprețuit folos!!

Ungurii prin mărșavele lor foi bucină lumii și țerii că *gazetarii români sînt sînguri*, că numai câțiva „flămîenzi“ ar fi care ar ațța și hrîni nemulțumirea, dar *poporul e „foarte mulțumit“, e „fericit“ chiar!*

Adresele de alipire venite cu sutele și miile din toate colțurile locuite de Români la redacțiile foilor noastre când cu osîndirea redactorilor lor și a improcesuaților pentru *„Republică“*, apoi mulțimea de adrese pline de scîrbă la adresa haitelor nebune dela Oradea, Turda, Arad etc., — toate aceste ce au făcut ele?

Au dat pe Unguri de minciună!

S'a văzut din ele, că nu numai câțiva gazetari sînt înscârbiți de prostia ungurească, *ci toți Românii de pretutîndenea, tot poporul!* că osîndele dela Cluj nu au atins numai pe cei câțiva redactori, *ci au lovit în inima tuturor Românilor, a poporului român întreg!*

Lumea dinafară vedea aceasta.

Ungurilor li-se săpa terenul de sub picioare. Minciuna lor era dată de gol. Și îi duria rău, că acel potop de adrese de alipire nu se mai sfîrșește! — Ear' îmbărbătați de acele adrese, încălziți de focul lor, luptătorii nostri mergeau și merg cu curagiu îndoit înainte și se închid bucuros și rîzînd în temnițele ungurești!

Ce să facă? cum să le pună capăt?

Au început să facă proces celor-ce au „cutezat“ a spune ce simțesc, deși în chip nevinovat și vrednic.

Ce cred că vor ajunge prin aceasta?

Să înceteze pe viitor acele semne de frățească dragoste, să înfrice pe cei-ce le

FOIȚA.

Popa Cojoc.

După sugrumarea revoluției dela 1848 în Ungaria, tînărul Împărat al imperiului austro-ungar *Francisc Iosif*, a vizitat *Ardealul*. I-s'au făcut primiri din partea Românilor, și pe unde trecea, îl saluta poporul în frunte cu preoții.

Între acei preoți, care l-au salutat, a fost și *Popa Cojoc* dintr'un saț din Sudul Ardealului. Acest preot era în vîrstă de vre-o cincizeci de ani. Împăratul zicea câte o vorbă-două fiecărui preot și uneori și bîtrînilor mai respectabili dintre țerani. Cum s'a potrivit, cum nu, Împăratul a întreat pe preotul Cojoc, dacă are copii.

— Am Maiestate, sînt toți aici.

Și din șirurile poporului au eșit patru flăcăi, unul de vre-o douăzeci de ani, și ceia-

lalți trei fiecare mai tînăr decît celalalt cu un an.

Împăratul s'a uitat la flăcăi, s'a uitat lung la popa, s'a întors apoi spre generalii dinșuita Sa. Generalii s'au apropiat privind cu mirare. Popa era un voinic înalt, plin de viață, flăcăii asemenea de voinici, sdraveni și frumoși.

— Să trăești, părinte, și să-ți trăească flăcăii! O să facem soldați de frunte din ei!

Generalii continuau să șoptească între dînsii; Împăratul se uita cu ochi plini de zimbet la flăcăi: erau Români, acei Români pe care s'a răzimat împărăția habsburgică în vremuri de grele primejdii, *voinicii lui Iancu* care au ținut strajă Tronului, când rîsvrătorii lui *Kossuth* au amenințat cu ruină împărăția.

— Să-mi lași, părinte, doi flăcăi să-și duc cu mine la Viena.

Garda imperială (paza împăratului) a fost totdeauna alcătuită în mai mare parte din Români, mai ales *Năsăudeni* și *Bănățeni*, băeți din cele două „confinji militare“, care

dădeau două regimente de grănițeri: păzitori de plaiuri în timp de pace, purtători de steaguri și avant-garda oștirilor împărătești în vremuri de războiu. În garda împărătească Români erau în majoritate, nu numai căci împărații cunoșteau credința și alipirea lor de Tron, ci și pentru-că erau toți voinici ca *brazii și frumoși mai mare dragul*.

— Cum poruncește Măria Ta, răspunde preotul. Când li-o veni vremea, am să dau cu drag și pe ăștialți doi și pe cei mai mîrunți, să slujească țeara și pe Împăratul.

— Numai pe unul și-l mai vrem, că prea e voinic. Unul să-ți rămână acasă, să-ți sprigine bîtrînețele, zise Împăratul, prietenos acum cu preotul, și încîntat de el și de băieții lui.

— Pentru bîtrînețe avem noi alții mai mici. De va vrea Dumnezeu, vor crește mari spre bucuria și mîngăierea noastră. Și apoi avem și fete.

— Mai ai copii, părinte?

Mai am, Măria Ta! Dacă te înduri să-ți vezi, sînt aici.

scriau, ca să nu mai scrie, ca să nu mai aibă ei, Ungurii, de ce fi duria, ear' luptătorii să se simtă părăsiți, descurajați.

Asta să nu o facă poporul nostru!

Acum mai ales străbatem vremuri, în care trebuie să ne arătăm în toată puterea că ce suntem și ce voim! și să mergem mână în mână sprigiindu-ne, domni și opincari!

A tăcē azi e cel mai mare păcat!

Mâne-poimâne e aci procesul Memorandului.

Ochii lumii vor fi ațintiți spre noi! Asta să nu o uităm! Atunci, și mai ales atunci să ne arătăm lumii în toată măreția noastră!

Fără jertfe și fără curagiu, nimic nu se poate!

*

Cetind acest articol, procurorul din Cluj (la spatele căruia de altfel stă și ministrul Hieronymi, abonat al «Foi Poporului») — 'i-s'a năzărit o mare primejdie pentru nația maghiară, și sub cuvânt că ar fi cuprinzând ațitare la ură contra poporului maghiar, a făcut arătare la tribunalul din Cluj, în următorul fel:

Acest articol numește procesele pentru «Replică» și «Memorand» de o nedreptate înspăimântătoare a „Maghiarilor“, cari „prigonesc aspru pe fiii poporului român“, „fi trag înaintea judecătorilor“, „fi aruncă în fundul temnițelor murdare și mucigăite“, de unde „să nu mai poată eși și răsuna vocea lor“..

Deoarece zisa pornire dușmănoasă a „Maghiarilor“ de a năbuși simțemintele „poporului român“, de a „amuți pe conducătorii poporului prin întemnițarea lor“, față cu care naționalitatea română este îndemnată și ea la ținere laolaltă de asemenea amenințătoare, la jertfire, la dovedirea curagiului și a puterii sale: deoarece acestea sunt potrivite a ațita la ură contra Maghiarilor pe partea mai ușor de amăgit a poporului român, părțile arătate din numitul articol se lovesc de §. 172, alineatul al doilea al codicelui penal, pentru transgresiunea (păcatul) ațitării la ură contra naționalității.

Pentru pedepsirea acestei transgresiuni am făcut arătare contra scriitorului articolului, și pe temeiul patentei aici rămasă în vigoare, și contra redactorului răspunzător și a tipogra-

fului, pentru negrijirea recerută față cu publicarea și tipărirea articolului.

Pe scriitorul articolului, după-cum arată hârtile de cercetare aci alăturate sub 'l. nu 'l-am putut afla.

Redactorul George Moldovan și tipograful Iosif Marschall însă au recunoscut că articolul s'a tipărit în vremea când ei erau răspunzători, de ce și primesc răspunderea pentru el.

Astfel, pe temeiul celor de mai sus, ridic acuză (piră), contra lui George Moldovan, răspunzător pentru Redacție, și Iosif Marschall, respunzător pentru tipar, locuitori amândoi în Sibiu, pentru nebagarea cuvenită de seamă la publicarea articolului de cuprins punibil (ce poate fi pedepsit).

Rog pe Onor. președinte al judecătoriei de presă, ca să pună zi de pertractare pentru această scrisoare pîrtoare a mea, și a chema pe acea zi pe pîrțiți și pe jurați, și a mă înștiința despre asta și pe mine.

Cluj, în 3 Aprilie 1894.

Vita Sándor,
procuror suprem regesc.

*

Pe temeiul acestei cereri, tribunalul pusese zi de pertractare pe 5 Iunie n. a. c. Cerend însă dl G. Moldovan amînarea procesului, căci d-sa era bolnav pe atunci, s'a amînat pe acum, 14 August n.

*

Pe ziua numită s'au înfățișat apoi amândoi pîrțiții, Moldovan și Marschall în fața tribunalului din Cluj, însoțiți de domnul Ioan Russu Șirianu, ca apărător.

Procesul s'a pertractat după același calapod ca toate procesele: s'a alcătuit curtea cu jurați din 12 cetățeni clujeni, firește toți unguri, ear' tribunalul din un președinte și doi judecători și procurorul.

Rămânend să dăm amănuntele pertractării în numărul viitor, împărțășim aci numai sfîrșitul procesului, judecata:

Jurații cu toate 12 voturile au declarat vinovat pe dl George Moldovan, ear' pe dl Iosif Marschall 6 'l-au declarat vinovat, 6 nu!

— 'S ist ein Wunder, Majestät! ein Wunder! răspunseră generalii. (Ce ziceți domnilor, de lucrul acesta? — E o minune, Majestate, e o minune).

Betrânii generali nemți credeau că e o minune lucru, că tînărul popor al Românilor poate da probe de atîta rodnicie. Împăratul bate pe umăr pe popa Cojoc:

— Ai avere?

— Am, câtă a dat-o Dumnezeu!

— Și ce zici când te gîndești că ai atîția copii?

— Ce să zicem, Măria Ta? Noi nici nu ne gîndim când fi facem, nici nu ne batem capul cu ei când fi avem. Ne sînt grei pînă sînt mici. Dacă apucă să crească ne sînt de ajutor, că nu muncim cu brațe străine. Copii sînt averea Romînului, și apoi noi Romîni de copii și de coate goale nu ne plîngem nici-odată!

Generalii ascultau vorbele popii cu atențiunea omului, care ar auzi pe altul povestind de o călătorie în lună. Împăratul își strînse sprîncenele, ca isbit de o lumină pu-

Pe temeiul acestei păreri a juraților tribunalul retragend-se în o odaie vecină, a adus următoarea sentență:

George Moldovan, ca redactor răspunzător, se osîndește la pedeapsă de o lună temniță, și la purtarea cheltuelilor de proces în sumă de 47 fl. Din cauțiunea «Foi Poporului» se trag trei sute de florini. Iosif Marschall declarat și de tribunal nevinovat și 'i-se întorc dela stat cheltuelile de proces, în sumă de 40 fl.

La scumpii nostri.

Prea vrednici s'au făcut ei de toată dragostea noastră a tuturor!

Și dacă din toate părțile, ca la un loc sfînt, de închinăciune, aleargă și vor alerga Romîni la Seghedin și Vaț, spre a-i vedea și a-i mîngăia cu o vorbă-două pe scumpii nostri întemnițați, — aceasta numai cîinste mare face celor-ce merg cu acest scop!

Și bunul nostru popor cu conducătorii lui și fac acest laudabil lucru. Ca să nu se zică că ne lăudăm noi de noi, lăsăm să vorbească o foaie ungurească. Eată ce ne spune „Pesti Napló“ de-acum de Marți:

„La cei zece osîndiți pentru Memorand, care sînt aduși la Vaț, cu grămadă peregrinează (vin) Romîni. — Partea cea mai mare cărturari de aceleași vederi ca și ei, preoți, învățători, proprietari, negustori, clerici, studenți, și chiar femei în mare număr. Vin însă și muncitori de rînd, zdrăntoși, sēraci, care flămînzesc zile întregi și fac drumul pe jos, numai ca să-și poată vedea martirii! . . . Și rămân acești oaspeți, cei mai mulți, zile întregi aici!“ . . .

Nu noi, ci o foaie ungurească recunoaște acest prea trumos adevăr. Din parte-ne numai atîta mai adăugăm că: mare cîinste fac și lor și neamului întreg, cei-ce pornesc pe drumul Seghedinului și Vațului spre a vedea și mîngăia pe scumpii nostri întemnițați! . . .

Împăratul n'a răspuns, a zimbît numai, clipind din ochi și a sărit din șea jos apropiindu-se de mulțimea poporului. Câțiva din generali au descălecat și ei.

Popa Cojoc 'și-a adus copiii Împăratul s'a dat un pas înapoi, crezend-se ori mințit ori batjocorit.

Erau trei fete mari, frumoase și frumos îmbrăcate, în urmă doi flăcăiandri, subțiri și îndrăzneți la umblet, apoi patru copii mai tineri. Preoteasa venia în mijloc, și de o parte și de alta a rochiei 'i-se țineau doi copii mai mici, ear' în brațe purta alți doi cojocoi de fașe, gemeni! Ei au venit în fața Împăratului făcend un grup cu cei patru flăcăi. Erau șeptesprezece suflete, o spuză de copii, și toți ai popii.

Asemnarea tipului copiilor și bunacredință a popii au liniștit pe Împăratul, care la început n'ar fi crezut în schimbul împărăției sale cu un toiag de cersitor, că toți acești copii sînt frați dela un tată și dela o mamă.

— Was sagen Sie dazu, meine Herren?!

ternică: par'că înțelegea acum de ce se plîng cele două națiuni conlocuitoare ale Ardealului, Ungurii și Sașii, că Romîni se lătesc și învie, ear' ei se reslătesc și se perd. Numărul birue! Romîni număr vreau să aibă, și număr au, și câtă vreme Sașii caută averea în bani și Ungurii în fală, Romîni au coatele goale și zic că averea sînt copii.

Împăratul a luat pe flăcăii lui Cojoc la Viena. Ca să-și susțină familia — mai ales însă ca o răsplată, sau ca un premiu pentru „merite“ — Împăratul a poruncit să se dea popii Cojoc o pensiune de cincizeci de florini pe lună, pînă când „cel din urmă copil va fi mare“.

A trecut într'aceste ani mulți.

Austria purtase răsboiul cu Prusia și cu statele nordice italiene.

Împăratul îmbetrânise.

Era pe la 1880.

Într'o zi cancelarul anunță Împăratului, că un bētrân preot român vrea să aibă ascultare. 'l-se dă.

S'au retras cu rușine!

Am spus la timpul seu, că la școlile înalte (universitățile) din Cluj și Pesta s'a pornit o aspră goană contra tinerilor studenți români, pentru tipărirea apelului „Popor Român!” și „Manifestul”, și pentru răspândirea lor între popor în ajunul procesului Memorandului. Căpeteniile acelor școli 'i-au respins pe tinerii români dela examene, făcându-'i să peardă câte jumătate de an de studiu, și ne-voind să le subscrie testimoniile, — până când, ziceau, judecătoria își va face treaba pentru „păcatul” lor. Știau adecă conducătorii acelor școale, că procurorul are poruncă dela ministru să le facă tinerilor proces de presă.

Patruzeci-și-doi de tineri români erau aduși în o mare strîmtoare: de a-'și perde poate pentru totdeauna cariera și studiul lor, și pe deasupra să fie, negreșit, infundați și în temniță.

Cu scop au fost ei aduși în această strîmtoare, și cu scop ținuți în ea vreme de trei luni de zile! Și anume eată ce voia guvernul:

După marele și bunul renume ce ni 'l-a făcut procesul Memorandului, plănuia el să ne facă în grabă și o mare rușine, care să ne întunece apoi de tot în fața lumii. Căci avea guvernul nădejdea diavolească, că prin pasul seu va aduce pe câțiva din strîmtoarea tineri la desnădăjduire, și ca să-'și scape viitorul să vor lăpăda de acele frumoase tipărituri, și vor mărturisii ceva rău contra colegilor lor și a neamului lor, și atunci ei fi vor ridica până în al treilea cer, și bătând în palme vor striga vileagului că iacă totuși numai câțiva sînt „ațîțătorii” și „păcătoșii”, ear' „cei mai mulți”, de ar fi fost și numai doi-trei vînzători, — sînt „buni patrioți”!

Și ei le-au și dat strîmtoareților tineri să înțeleagă acest lucru. Li-s'a zis să recunoască numai că n'au conclucrat la tipărirea și răspândirea acelor tipărituri.

Preotul, un om bine făcut, de vre-o optzeci de ani, cu față blîndă, cu părul cărunt de tot și cu barba albă, spune Împăratului că el e Popa Cojoc.

Împăratul, lucru înțeles, îl uitase.

Preotul îi amintește întâlnirea de acum treizeci de ani. Împăratul își aduce aminte, și Împărat cum era, se apropie respectuos de venerabilul bătrîn și vrea să-'i sărute mîna.

— Cum o mai duci, părinte?

— Bine Măria Ta, audă-'ți Dumnezeu rugăciunea și Te țină Dumnezeu, ca să ne stăpânești cu pace și cu dragoste!

— Și ce-'ți fac copiii?

— De aceea am venit, Măria Ta. Fetele le-am măritat, mai pe aproape, mai pe departe, cum li-a fost scris, și cum a rînduit Dumnezeu. Da cu fetele nu faci casă; ele sînt date și date rămân. De băieți 'mi-e jale, Măria Ta. Trei 'mi-au murit la Cănecreț (Königgrätz), și doi acolo cu Pămînteții (Piemontezii) — trei sînt cătane aici în Beciu (Viena). Ară avut opt fii, toți opt au slugit Măriei Tale, cătane cu credință. Acum

ori cel puțin că le pare rău. și vor fi mîntuiți!

Dar' credeți c'au aflat pe unul macar care să se retragă din năcaz? Nu! Ci, laudă și onoare lor, chiar și acei care nu erau trași în cercetare, au cerut ei înșiși, precum am spus la timpul seu, să fie și ei judecați alături cu colegii lor!

Frumoasă, laudabilă și vrednică de floarea unui popor mare a fost această ținută! Vitejii noștri tineri cu îndârjire și încăpăținare chiar, s'au aruncat în foc, arătând în chip strălucit cât de hotărîți sînt a să arêta fii vrednici ai marilor noștri apostoli, azi întemnițați, și cât de gata sînt și ei a-'și jertfi Totul pentru Națiune!

Ear' când în fața unei falange atât de viteze stai — diavol să fii, nu numai ministru Szilágyi ori Wekerle, și încă trebuie să cazi pe gânduri! Și pe gânduri au căzut și acești reuțacioși ministri, și au simțit că de vor ținea pertractarea procesului acestor tineri, din nou și puternic are să ni-se ducă vestea, în lumea toată, nouă de bine, lor de rău, precum ni-s'a dus în urma procesului Memorandului, de care azi și lor atât de rău le pare! Și poruncă dat-au procurorului, ca să nu pornească pîra! Și procurorul, precum am spus, a înștiințat pe căpeteniile înaltelor școli că nu va porni pîra.

Ei bine, ce altceva înseamnă aceasta de nu cumva că neisbutind a rupe și rurile bravilor noștri tineri: s'au retras cu rușine!

Și noi cu toții să scoatem și din asta cuvenita învățatură:

Când știm că în slujba unei mari cauze naționale ne-am pus, să fimem morțiș unii la alții, unii pe alții din toate ale noastre puteri să ne sprîginim, și tari în fața dușmanului să ne înfașăm, căci atunci, cum și sfînta scriptură zice: nici porțile iadului nu ne vor putea zdrobi! m.

am acasă unul, al optsprezecelea copil — pe care Măria Ta nu 'l-ai văzut atunci, căci e născut în urmă — și vrea stăpînirea să 'mi-'l ducă și pe el cătană. Eu sînt bătrîn și preoteasa bătrînă, și mila Măriei Tale n'o mai avem, că 'mi-au rupt-o și ni-au spus că bani nu ne mai dau, pentru-că cel din urmă copil e acum mare. Și vreau să ni-'l jure sub steag, și noi nu putem munci, că în el ne e toată puterea — și am venit să cad la picioarele Măriei Tale să te rog, să ne cruți băiatul, că opt băieți am avut, și pe toți opt cu dragoste 'i-am dat în slujba împărăției, dar' pe al nouălea nu-'l putem, că sîntem neputincioși și eu cu baba mea nu mai avem pe nimeni...

Opt soldați să dai țerii! Împăratul mișcat, se plimba prin sală. Deodată se oprește.

— Părinte! Opt băieți ai avut, și opt băieți au fost soldați. Mai ai unul; lasă-'l și pe acela să fie soldat.

Și Popa Cojoc s'a întors acasă. Are să-'l dea și pe al nouălea! Are să-'l dea.

Dela scumpii noștri osândiți.

Dăm azi, după «Tribuna», amănunte despre locurile de osândă în care petrec iubii noștri întemnițați. Eată descrierea locurilor și stării bărbaților-eroi, făcută în mai multe scrisori de dl. Russu Șirianu ce 'i-a vizitat săptămîna trecută.

Din scrisoarea întâie.

(Din Seghedin.)

Un oraș mare, murdar, în mijlocul unei câmpii întinse, unde vara e căldură de te prăjește, iarna vifor, ca prin Rusia: eată Seghedinul. Aici stă azi conducătorul atator frumoase și istorice lupte naționale, Dr. Rațiu; aici fala și iubirea noastră, Dr. Lucaciu, aici Coroianu.

'I-am putut vedea numai dela fereastră. Abia dlui Dr. Rațiu 'i-am putut strînge mîna printre gratiile porții mari (de fer). Sosisem la temniță la oarele 5, când tocmai se sfîrșesc vizitele...

Ce întâlnire, Doamne, ce întâlnire, și ce porunci strașnice: soția (acum sosită acolo din Sibiu) nu-'și putea îmbrățișa bărbatul, și ficele sărutau mîna veneratului lor, părinte numai printre gratiile de fer... Și aceasta o clipă numai, căci deodată se auzi glasul păzitorului înarmat, care până și când se plimbă condamnații, e tot la spatele lor...

Dl. Dr. I. Rațiu este așezat în rîndul din jos al caselor, la despărțemîntul II. Cu dînsul sînt doi Unguri, pe cari nu-'i învrednicește nici măcar cu o privire. Este bine, sănătos, plimbarea 'și-o face între oarele 5—6. Nici cu un Român nu poate vorbi. Li-s'a oprit până și să-'și împrumute câte ceva unul altuia.

Dl. Dr. Vasile Lucaciu este în rîndul de sus al casei, despărțemîntul III. Nici măcar celula nu 'și-a arangiat-o „domnește”... La ce? Peste puține zile și așa va fi dus la Sătmar, și unde fără doar' și poate va fi osândit și pus într'o temniță ordinară!

Dl. Dr. Iuliu Coroianu este tot în rîndul de sus, despărțemîntul IV. Toată ziua își face de lucru cu întocmirea „camerei”, desface și ear' împachetează, căci pentru a-'și face „petrecere” mai îndelungată, nu așează în celulă decît cel mult două lucruri pe zi...

În rîndul de jos, la despărțemîntul I. este N. Roman. Are o barbă mare. El e cel mai vechiu. De când e închis a văzut

Doi dintre băieții lui Cojoc, amîndoi căpitani în Viena, au fost sloboziți din slujbă prin poruncă împărătească. Ei aveau să iee plata îndoită, cu îndatorirea să îngrijească de bătrînii lor părinți cât fi va mai ține Dumnezeu cu zile.

Era frumoasă, era vrednică de un Împărat porunca ce a dat-o Împăratul, și Popa Cojoc putea să se mîndrească și să mîntuească și să spună tuturor vorbele Monarhului.

— Opt copii am avut, și toți opt au fost soldați! Am mai avut unul, și 'l-am dat și pe acela soldat, ca să se pomenească de Popa-Cojoc și de băieții lui...

George Coșbuc.

Soldatul isteț.

de Liviu Iancu.

Cu privilegiul unei mari sîrbări în unul din orașele Franciei, luând parte și un regiment de ostași, intrînd în biserică, la

scăparea alor cel puțini 150 de inși... Cu dînsul mai sînt doi Români... Din 11 arestanți de stat, sînt 6 Români... Am ajuns deci sîm avem majoritatea — în temniță...
Să luptăm acum, s'o avem și pe alte terene!

Din scrisoarea a doua.

Cînd am intrat ieri în curtea temniței de stat și am vîzut pe Dr. I. Rațiu făcîndu-și plimbarea de o oară, după dînsul darabanțul înarmat, cînd l-am vîzut sprinten, dar liniștit, admirație mare m'a cuprins, și fără voe asemînam pe omul de-o blîndeță și bunătate rară cu zidul înalt al temniței, dealungul căruia se plimba!... Cînd îl vedeam pășind mîreț pe Dr. Rațiu, ear' după gratiile (feretele) unei ferestri am zărit figura apostolului nostru Lucaciu, 'ni-a venit sîm jur cîm mult nu o sîm mai fînd, cîm capîet se va pune martiriului ce suferă întreg poporul nostru... O națiune, care își are temple temnițele și a jertfit atîta pentru libertate, se apropie de limanul dorit...

Ne-am așezat sîm vorbim. Și nu despre sine a vorbit, deși îl năpădiam cu întrebări, ci îndată despre ale națiunii treburi...

»Sîm spuî la toți, ca bine sîm se fînd și curagioși înainte sîm meargă. Noi aici în lanțuri de-am fi puși, tot n'avem sîm ne dăm, cîm anii de robie vî vom suporta liniștiți, cu sufletul curat, împăcat, cîm ni-am făcut datoria. Vorba e numai ca toți sîm și împlinesc datoria de Român. Puțin numai, și vom fi dovedit chiar și celor mai încăpățînat, cîm nu cu temniță se sparie un popor, cîm în temniță luptătorii se oșlesc».

Așa 'mi-a zis.

Și cu toate cîm paza s'a mai înăsprit de cum era pînă acum, nu s'a plîns de nimic. *»Vom scăpa noi de toate... Alte rele sîm nu ne ajungă, prostii de aste sînt beșici de săpun»,* vorbea cu o liniște de minune.

S'ar simți, fără îndoială, fericit cînd l-ar fi pus la un loc cu vr'un Român. Ar ave cu cine sîm mai schimbe o vorbă. Dar' așa și cînd es la plimbare, păzitorul înarmat se ține după dînsii. Nu le iartă ca măcar dela fereastră sîm și trimită un cuvînt.

Cîm despre căldura care-i supăra pe osândiți în antîiele zile, a mai scăzut, așa cîm dl Rațiu îmi spunea: „Acum par'cîm aș fi și eu în vilegiaturi (la plimbări de petrecere la țeară). Numai cîm la Seghedin fac un popas cam lung: de doi ani!... Ce 'ți-e și dragostea ungurească!... »Pe d-ta dragostea

românească — iubirea de neam — te-a adus aici», — 'i-am zis. *»Tot dîn dragoste însî, Românii nu te vor uita, cîm mai ales cîm stai și suferi aici pentru dînsii, îți vor rostî cu venerațiune numele»...*

Sîm stai un an și trei luni în temniță, sîm eși ca earăși la judecată ș'apoi la temniță sîm mergi, eată istoria vieții D-rului V. Lucaciu în acești dîn urmă doi ani... E un an și cinci luni, de cînd îl visitasem aici, în Seghedin. L-am revîzut la Cluj, cînd mî visitase dînsul, și acum îi reîntorc visita tot în... temniță... Încep a nu putî sîm 'mi-l închipuî pe Lucaciu decît stînd după gratiile afurisite ale temnițelor... Pretutindeni însî și ori-cînd, el este același luptător însuflețit, același apostol sfînt al neamului românesc, același bărbat neînfrînt, nepăsător în fața ori-cărei primejdii.

Iubitul nostru e bine, sănîtos. S'a apucat sîm și scrie memoriile (însemnările vieții sale) care negreșit vor fi cel mai interesant capitol dîn istoria luptelor noastre naționale. Despre procesul dela 21 c. crede cîm 'i-l-a făcut solgăbirîul Schmidt.

Supărarea cea mai mare ce o are Lucaciu în temniță e cînd îi vine cîte un prost de ziarist maghiar, (scriitor dela vr'o foaie) care vrea sîm „discute” cu el „chestia romîna”.

Din scrisoarea a treia.

Nu cred cîm-i place nici dlui I. Coroianu în temnița de stat. Mai ales cîm stă singur în despărțîmînt. Nu 'mi-s'a plîns însî. Dimpotrivă, n'a știut îndestul sîm laude grija ce se pune întru a fi păzit: la fiecare paș are un păzitor la spate! 'I-s'a iertat chiar sîm facă paradă: sîm și tocmească dulapul cu pipele. Așa cîm are tigna d-sale de a putî sta toată ziua la fereastră și a slobozi la fumuri dîn pipele cele mai felurite.

Cu toate acestea, ar fi rîu de bietul Szilágyi dacî s'ar prinde fie chiar și numai jumîtate dîn „binecuvîntările” ce trimite asupra lui...

Are o singură mîngăiere: poate vedî zilnic pe Lucaiu; și o singură durere, cîm îl vede numai dela fereastră...

Jos, în despărțîmîntul I. sînt N. Roman și G. Petrovicu.

Roman (osîndit la un an pentru „Replîcî”) a ajuns... decan (cel mai vechiu) al — temniței. Se plimbă prin curte, de par'cîm ar fi la el acasă în Birghiș.

E singurul care poate spune: „Sînt dîn anul trecut aici!”

Învîțătorul Petrovicu va mai sta încă 5 luni, așa cîm Nicolae Roman are cu cine petrece, cîm cu Ungurii dîn despărțîmîntul seu e pe picior de rîsboiu.

Din scrisoarea a patra.

(Dela Vaț.)

Vațul e un orașel înșirat d'alungul Dunării. Înainte cu cinci ani, aici era singura temniță de stat în Ungaria. Într'însa a stat patru ani fruntașul sîrb Milețici, ear' dîntr'îi nostri a stat I. Slavici (un an).

Astăzi Vațul e loc de închisoare pentru următorii nostri martiri: G. Pop de Băsești, N. Cristea, Dr. D. P. Barcianu, D. Comșa, M. Veliciu, Aurel Suciu, G. Domide, Rubin Pațîța, Patriciu Barbu și Dionisie Roman. Ear' pentru familiile Comșa, Barcianu, Cristea și Suciu, Vațul e loc de exil.

Foile ungurești de aici scriu foarte miserabil contra iubiților întemnițați și familiilor lor aici petrecîtoare.

Temnița de stat e pe malul Dunării. Dacî nu s'ar fi ridicat încă cu un stîngin zidul ce prejmuește temnița, prizonierii ar putî (ca în trecut alții) sîm se desfăteze privind Dunărea și mulțimea de corăbii ce plutesc pe ea. Așa însî ved numai zidul și cerul. E o clădire mică, scundă, în care pînă acum se țineau acei robi ordinari, care 'și-au împlinit două treimi dîn osînda lor. Curtea e îngustă, umbră n'are decît după ameazi, cîm nici un pom nu e sădit într'însa.

După cîm am aflat, în curîud Romîni vor fi duși dîn această clădire într'alta, tot pe malul Dunării, și care s'a închiriat numai pe durata întemnițării bărbaților nostri fruntași.

Sală de primire este una singură; am putut însî ca sîm-i ved și sîm vorbesc cu toți osîndiții deodată.

Toți se află bine, sănîtoși, supoartă cu nepăsare încercarea grea ce li-s'a aplicat.

Am plecat dîntre dînsii adînc încredîntat, cîm avînd bărbați care știu sîm suferă cu atîta lăpîdare de sine, cauza romîna are sîm ajungă unde cu toții dorim. *Și cîm vreme ei sînt întemnițați, cauza noastră se va ține la ordinea zilei nu în statul ungar numai, dar' în toată Europa cultă.*

Prin suferințele lor, isbînda întreg neamului românesc!...

rîndul lor fiecare soldat 'și-a scos cartea sa de rugăciuni și au început a se ruga.

Unul dîntre ei însî în loc de carte de rugăciuni, își așterne înainte cărțile de joc în număr de 52.

Vecinii lui între care erau și oficeri, bîgînd de seamă nepăsarea lui față cu casa lui D-zeu, 'l-au agrăit ca sîm și arunce cărțile și sîm nu batjocorească lucrurile dumnezeesti. Soldatul, îndîrîtnic ne-ascultînd de poruncă, a fost dus în ariște și arîtat maiorului, care pentru această fărădelege 'l-a și luat la întrebări.

Îl întrebă maiorul pe soldat: — „Cum ai cutezat, afurisitul, sîm joci cărți în biserică? Sîm știi, cîm pentru aceasta dacî nu te vei desvinovăți, vei ave sîm treci, printre nule!”

— De voiu fi ascultat, zise soldatul, mî voiu desvinovăți, arîtîndu-vî cîm nici o greșeală n'am făcut.

— Maiorul: Ei, spune!

— Soldatul: Locul unde eram atunci este loc sfînt, și prin a mea rugăciune pe nimenea n'am turburat.

— Bine, zise maiorul, decît cîm acest rîspuns nu te poate mîntul.

Atunci scoate soldatul cărțile și începe a le tîlcui, în chipul acesta:

„Cartea cu un ochiu îmi spune cîm, numai un D-zeu este care a făcut cerul și pămîntul.

„Doi ochi îmi arată cîm în Christos sînt două firi: dumnezească și omenească.

„Trei ochi îmi arată cîm în sfta Treime sînt trei fețe dumnezeesti.

„Patru ochi îmi aduce aminte de cei 4 evangeliști.

„Cinci ochi îmi arată cele cinci rane ale Mîntuitorului Christos.

Cînd privesc la cei șese ochi îmi aduc aminte cîm D-zeu în 6 zile a făcut lumea dîn nimica și pe toți oamenii.

„Vîzînd pe șapte ochi cuget la D-zeu cîm în ziua a șaptea s'a odichnit și a sfîntît-o pe ea spre mîrirea lui.

„Opt ochi, îmi aduc aminte cele opt fericiiri, care ne-a învîțat pe noi dl Christos dîn munte, poruncînd oamenilor cîm vor fi fericiți de vom ține învîțătura cuprînsă în acelea.

„La Nouă ochi, cînstesc pe cele 9 cete ângerești.

„La Zece ochi zic cele 10 porunci ale lui D-zeu, date lui Moise în muntele Sinaii între fulgere și tunete.

Numîrînd soldatul toate cărțile, pe valetul de ghinde 'l-a scos, dîntre ele, 'l-a așezat de o parte zicînd: „Această carte nu-i bună, nu-i cînstită, ear' cei trei proști sînt servitorii lui Pilat care au restignit pe Christos”.

Privînd la cele 4 dame zise: „'mi-se pare cîm vîd pe cele trei Mironosițe împreună cu Maica Domnului stînd lîngă crucea lui Christos. — Cînd privesc la cei 4 crai îmi aduc aminte, sîm cînstesc pe cei trei crai dela rîsărit și sîm ne închinăm dlui Christos, Împîratul Împîraților, căruia 'i-au adus daruri, aur, smîrnă și tîmăie”.

A mai arîtat soldatul, cum cu ochiurile cele încrucișate arată crucea lui Christos; cele de verde: cînuna de spîni, și nîiele.

„Ear' dîn cele 4 colțuri de dobă cînstesc, cîm sfînta Evangelie s'a predicat în

Avram Iancu.

Astăzi suntem în plăcuta stare de a putea însemna ceva foarte îmbucurător la acest loc.

Românii din *Comloșul-mare* și-au pus de gând adecă, să dea o petrecere, al cărei venit curat tot să-l folosească spre scopuri de binefacere și naționale. În fruntea mișcării s'a pus un comitet, al cărui președinte a fost: dl *George Russu*; cassar: *Simeon Păcurar*; vice-președinte: *Ioan Pascu*, și controlor: *Stefan Andreiu*. Domnialor au dat de curând petrecerea, și au ajuns la un venit curat de 50 fl. Acești bani i-au împărțit așa: 30 fl. copiilor săraci, — ear' restul de 20 fl. pentru Monumentul lui A. Iancu!

Nu putem din de-ajuns lauda frumoasa lucrare a pomenitului comitet, fapta domniei-lor îi laudă ea însăși de sine din destul! Totul ce mai dorim e, ca această frumoasă pildă să afle cât de mulți următori în toate părțile locuite de Români, spre lauda d-lor și mărirea vazei neamului românesc!

Căci din astfel de petreceri multe foloase se trag: nu numai banii se adună pentru ajutorarea frumoaselor scopuri, ci și mult învață acolo om dela om și mult însuflește om pe om. Cu Dumnezeu înainte numai spre înflorirea tot mai mult neamului și a causei lui!

Ear' după acestea, lăsăm să urmeze încă câteva din listele incurse în vremea din urmă pentru *Monumentul lui Iancu!*

*

Din nr. trecut: 543 fl. 61 cr. și 124 lei.

Din *Comloșul-mare* ni-au sosit suma votată din venitul curat al petrecerii date în scop de binefacere și național. 20 fl.

*

Din *Medjidia* (în *Dobrogea*) ne trimite domnul *Alexandru I. Steflea* o listă însoțită de următoarele șire:

toate cele 4 părți ale lumii, unde Christos este peatra cea din capul unghiului; cărțile cele cu inimi roșii, arată dragostea lui Christos cu care a zidit biserica.

„În sfârșit“, zise, „câți ochi sunt în cărțile acestea, atâtea zile sunt într'un an adecă 365. Sînt 52 cărți, atâtea săptămîni sînt într'un an. Figuri sînt 12, și într'un an sînt 12 luni. Pentru mine, zise apoi soldatul sfîrșind, cărțile acestea, sînt întocmai așa de bune și folositoare ca și o carte de rugăciuni“.

'L-a mai întrebat maiorul că ce va să zică valetul de ghinde, care-l pusese la o parte?

Soldatul: „Acesta este Iuda Iscarioteanul, carele m'a pîrît și dus în prinsoare, ear' cei trei proști sînt străjarii care m'au străjuit în arest“!

Majorul: Bravo! fiule, te-ai desvinovățit desvîrșit*!

Din cărțile unui preot blîrîn.

Ușag, în 8 Iulie 1894.

Stim. Dle Redactor! Cîtînd în coloanele stimatei gazete „Foaia Poporului“ despre mărutul plan de a ridica monument eroului AVRAM IANCU, simțul 'mi-a poruncit să fac și eu o mică colectă (adunare) între frații și prietenii mei de pe malul Mării-Negre, și a veni, cu ce putem, într'ajutor scopului mărut“.

Eată lista de care e vorbă:

Alexandru I. Steflea, econom 5 lei, Dimitrie Bersan, econom 3 lei, Mihail Tamaș, învățător 2 lei, Dimitrie Turculeț, plugar 2 lei, Catalin Vasilie, func. 4 lei, Dan Iacob, plugar 1 leu, Petre Cristu, funcționar 2 lei, Ioan Roșca, com. 3 lei, Ioan V. Popa, com. 3 lei, Oprea N. Borcia, com. 2 lei, Nicolae N. Neda, com. 2 lei, Vasile Pușcaș, plugar 1 leu, C. N. Steflea, com. 3 lei, I. Bérzea 1 leu, Ioan Cica, 50 bani, I. I. Steflea, econom 1 leu, Nicolae I. Dragoș 2 lei, Nicolae Puschila, com. 2 lei, Nicolae Peligrad, com. 2 lei, Nicolae Moisă, plugar 50 bani, Ioan Stircei, proprietar 2 lei, Ilie Stănisior, plugar 50 bani, Ioan Popa Comănicu, plugar 50 bani, Coman Hertia, plugar 50 bani, Ioan Salomie, econom 1 leu, Ioan Spiridon, econom 1 leu, Dumitru Stănisior, econom 1 leu, Constantin Oprean 2 lei, Nicolae R. Oltean 1 leu, Ioan Răcuciu 3 lei, D. Mărtin, econom 2 lei, D. Sores, econom 2 lei, Alexandru N. Steflea, econom 3 lei, Ioan I. Bejiu, econom 3 lei, Stefan G. Popa, econom 2 lei, Dumitru I. Steflea 1 leu, Ioan Pop, învățător 1 leu, M. Popescu 1 leu, E. Dumitru 1 leu, Ioan I. Marcu, 1 leu, Dumitru Bunea 1 leu, Dumitru Nanu, 1 leu, D. N. Steflea 1 leu, Ioan Ciorogar 1 leu, Ioan Roșca, funcționar 2 lei, Ioan Popescu, comerciant 1 leu, Mihail Poganu, ferar 1 leu.

Suma 79 lei 50 bani.

Din *Măderat* am primit dela economul *Petru Moldovan* următoarea listă cu următoarele sume:

Ioan Morar 1 fl., Moisa Morar, negustor 1 fl., Petru Vancu, inv. 50 cr., Georgiu Mihiu, epitrop 50 cr., Demian Moțiu, econom 50 cr., George Vancu, econom 50 cr., Sanda Moldovan 50 cr., Petru Hălmăgian, econom 25 cr., Petru Popa al lui Iacob, econom 50 cr., George Moldovan, econom 10 cr., Ioan Moțu, econom 10 cr., Ioan Jelecutean al lui Todor 20 cr., George Cosma, econom 20 cr., Petrila Dămăcuș, econom 10 cr., Florița Popa 10 cr., Tănase Buda, vier 15 cr., Teodor Ban, econom 10 cr., George Moț al lui George 10 cr., Ioan Petica al lui Mihai, econom 20 cr., Petru Pescar, econom 20 cr., George Cosma al lui Todor 10 cr., George Petica, econom 20 cr., Ioan Mihiu, econom 20 cr., Ioan Ban, vier 10 cr., George Hălmăgian 10 cr., George Blaș, econom 20 cr., și *Petru Moldovan, econom și colectant 50 cr.*

Suma 8 fl. 20 cr.

*

Singuratici ni-au trimis:

Domnul *George Mircea Cimponeriu* 50 cr.; dl *Pavel Udrea*, măcelar în Lugoș 50 cr., dl *Ioan Pașca*, preot în Jaca 2 fl.; dl *Ioan Borcea*, faur în Seliște 50 cr.; dl *Ioan Borcea*, june calfă 20 cr., *Vasile Șașa*, calfă de rotar 20 cr., *Mihail Opreș*, calfă de rotar 20 cr., toți din Seliște; Doamna *Elena Medrea* din Barabanți, 2 fl.

Suma 6 fl. 10 cr.

De tot: 577 fl. 91 cr. și 203 lei 50 bani.

T. Lăviu Albini,
dătător de samă.

SCRISORI.

Bravuri ungurești.

Năpradea, 8 August 1894.

Onorată Redacțiune!

S'a pornit în contra noastră toată haita de prigonitori, dar' mai ales *Fidanii*, cărora s'a deschis o cale largă de a-și face „merite“ patriotice prin șpionarea și pîrirea cetățenilor pacinici. De această lepră spurcată nu a rămas scutită nici comuna noastră *Năpradea*, nu pentru-că le-am fi dat noi privilegiu la așa ceva, ci numai pentru-că „patrioții“ cu perciuni la urechi și pinteni la călcăe să arete că și ei stau la pîndă! Ne-au pîrît nu știm cu ce pe patru tineri, care cetim „*Foaia Poporului*“ și anume: *Alexandru Pop*, *Patriciu Precup*, *Stefan Conde* și *George Popp*.

Protopretorul Jiboului *Kovács István* în 4 August ne-au citat înaintea sa, întrebându-ne că eșit'am întru întimpinarea domnului *George Pop de Basești* când a mers în procesul Memorandului la Cluj? și cine ne-a îndemnat? Noi am răspuns că nimenea nu ne-a îndemnat numai simțământul nostru românesc, ca să ne arătăm aplecarea cătră bărbatul acela, care și-a pus în joc toate ale sale întru apărarea causei naționale. Întrebările au mers în liniște până a venit la subscrierea protocolului, când ântăiul ascultător *Patriciu Precup* a zis că nu va subscrie protocolul dacă nu e scris în limba mamei sale. Atunci s'a infuriat rău protopretorul de această „cutezanie“, zicînd c'a ascultat în astfel de treburi o mulțime de domni Români și nici unul n'a avut acea „obraznicie“ să-i tăgăduiască subscrierea, și îndată l-a dat pe mâna unui servitor să-l închidă! A urmat al doilea acuzat *Alexandru Popp*, june de 23 de ani, și și dînsul a răspuns, că a mers întru întimpinarea domnului Pop, dar' îi pare rău ca n'a putut merge pe tot locul până la Cluj; la subscriere a pătît-o și cu el ca cu ortacul seu de mai nainte. Solgăbirul s'a pus să-l „lumineze“, că dînsul înțelege limba românească, și-i tălmăcește din cuvînt în cuvînt ce e scris acolo, — i-a răspuns însă tînerul, că toată tălmăceala nu o înțelege și nu seamănă cu ce el a spus, — urmarea a fost ca solgăbirul viteaz l-a trimis după celalalt în temniță. A ascultat și pe celalalt doi, — ear' după 3 ore a chemat pe domnul *Mihail Borbel*, medic român în *Fibou* de tălmăciu, după care tălmăcire în urmă au subscris toți protocolul.

Ce va urma vom vedea.

*

Lăudăm curagiul tinerilor de mai sus, și ținuta lor de a nu subscrie protocolul luat în limbă străină de ei. Și mai frumos era înse, și dînsii și mai vrednici de laudă, dacă nici după noua tălmăcire nu-l subscriau, că ar fi zis: „Bine, noi credem, și luăm la cunoștință ca așa ziceți că ați scris acolo, dar' subscrie acel protocol unguresc, tot nu putem, căci nu putem cerceta (controla) nemijlocit ce e scris în el. Poate fi acolo strecurat ceva ce noi n'am zis, nici nu ni-s'a tălmăcit ear' prin subscriere noi întărîm a fi adevărat tot ce e scris acolo! Deci: nu putem și nu putem!“ — Și nu avea cine ce le face. Nedreptate li-s'a făcut deja deajuns. Că te mai năcăjește un cîas, mult nu trage

în cumpănă, când e vorbă de a-ți dovedi alipirea pe lângă limba ta, și drepturile ei, precum și el și-o dovedește pe alui pe lângă a sa.

Mereu și mereu aducem aminte iubitorilor noștri cetitori de *dreptul limbii române!* Mare și sfânt e acest drept. Și noi de câte ori numai avem privilegiu, *să-l cerem cu atâta tărie, încâpăținare chiar, cât sudori de neșez să iasă din cei-ce vor să ni-l calce în picioare, și tot să nu ni-l lăsăm!* *Să fim rei și dârji ca niște vespi, când e vorbă de acest drept, căci numai așa fi vom pute face să ne cinstească azi pe noi, mâne pe dreptul nostru!* Trăească toți cei-ce luptă pentru acest drept și-l cer cu tărie când privilegiu li-se dă!

Concert în Dobra.

Dobra, Iulie 1894

Domnule Redactor!

Subscrisul am luat și eu parte la concertul pe care l-au dat un număr de domni pedagogi din Sibiiu, în *Dobra* la 11 Iulie n.

După părerea mea de ascultător, concertul a reușit spre deplină mulțumire chiar și a celor mai pricepuți decât noi. Noi țeranii ne-am îmbucurat foarte văzând ce fac tinerii noștri și de ce lucruri frumoase se apucă. Laudă vrednicește negreșit mai virtuos conducătorul corului, domnul *Teodor Roșu*, pedagog foarte tiner, dar' care dovedește o frumoasă pricepere în conducerea de coruri, atât de mult cercate și plăcute tuturor.

Dar' vrednici de toată lauda sunt mai departe și ceilalți domni pedagogi, membri ai corului, care din deosebite părți ale Ardealului n'au pregetat a ne desfăta și a ne face o seară plăcută ca aceea pe care am avut-o când d-lor au concertat.

Cu o cale mă simt îndemnat a aduce mulțumită acelor onorați domni, care în seara concertului au binevoit a sprigini și încurajia pe tinerii concertanți, prin dăruiri de sume de bani peste prețul de intrare.

Anume dela următorii domni: *Lázár Arpad*, deputat dietal în Dobra 2 fl. 20 cr., *Iosif Petrovics*, com. în Dobra 1 fl. 40 cr., *Florian Budiu* din Zam 1 fl. 20 cr., *Romul Anucuța*, notar cercual din Dobra 1 fl. 20 cr., *Augustin Herbai*, notar cercual din Vețel 1 fl. 20 cr., *Simeon Dragomir*, notar cercual din Gurasada 1 fl., *Dr. Laurențiu Petric*, medic în Dobra 40 cr., *Iosif Sugaga*, paroch în Lăpușnic 40 cr., *Petru Hadan*, învățător în Rădulești 40 cr., *Iosif Cristea*, not. în Dobra 40 cr., *Aurel Oprean*, proprietar în Dobra 20 cr., *Iuliu Florea*, jurist din Lăpușnic 20 cr., *N. Crețu*, oficial la sedria orfanală din Sibiiu 20 cr., *N. Hreanca*, farmacist în Dobra 20 cr., *Iosif Pîrvu*, învățător în Grind 20 cr., *Nicolae Rusu*, învățător în Zam 20 cr., *Alexandru Petroviciu*, comerciant în Zam 20 cr., *Iosif Ferber*, comerciant în Gura-Dobra 20 cr.

Venitul întreg a fost	100 fl. 60 cr.
Spesele	70 > 57 >
Venit curat	30 fl. 03 cr.

Care sumă destinată fiind pentru biserică gr.-or. din loc s'a și predat la mâna episcopului.

Unul din cei de față,

Vorbe frumoase...

Este unul între miniștri unguri din Pesta, cel mai tiner, baronul *Eötvös Lorand*, ministrul școalelor și a învățământului, care pare a fi mai puțin orbit de patimă și ură față cu popoarele nemaghiare ale țerii. El ce-i drep e fiul bătrânului *Iosif Eötvös* fost și el ministru după 1848, un bărbat înțelept de stat, care lucra și era aplecat a da drept cât se poate și neamurilor nemaghiare. Fiul seu, ministru de acum al învățământului, pare a fi moștenit dela tatăl-seu o parte frumoasă de natură. Așa ni-se pare, cel puțin, când cetim vorbele ce le-a rostit mai zilele trecute. Mergând la dînsul mai mulți inspectori de școale, ca să-l fericească pentru ajungerea în scaunul ministeriului, răspunzându-le baronul *Eötvös Lorand* a zis între altele:

„Eu cred că trebile școlare nu se pot deslega prin porunci care tind la uniformitate (adecă într'acolo ca toate să meargă pe o coardă, într'o limbă). Trebuie să mărturisim că chiar și în cele mai însemnate treburi, bună-oară în *ceștia naționalităților*, până acum n'am putut ajunge la o înțelegere, care să arate pretutindenea și în toate casurile *calea adevărată*. Noi să ne străduim din toate puterile, ca școala noastră să crească *fi culti și credincioși statului ungar*. Întru aici trebuie să ne punem toate puterile, așa însă ca prin asta **să nu jignim pe cetățenii statului în simțemintele lor**, ca școala, a cărei chemare adevărată e **impăcarea**, să nu ajungă a fi *isvorul ceștiunilor de naționalitate și al ațitărilor*. În fiecare școală trebuie să lucrăm ca să aducem la valoare legile țerii, dar' așa ca **să nu vătămăm pe aceea care țin la obiceiurile lor**. În ceștiunile de naționalitate nu vom face rîndueală prin măsuri de obște, ci numai atunci, dacă chiar și în ceștiunile la părere neînsemnate, de multe-ori însă foarte gingașe, vom umbla cu *tactul cuvenit și ne vom feri după puțință de a pricinui altora aceea ce pricinuindu-ni-se nouă înșine, ne-ar dure...*”

S'ar părea din vorbele de mai sus, că acest un ministru ar fi umblând doară față de nemaghiari cu gânduri mai bune și mai cinstite ca colegii sei ceialalți. Când ar și dovedi aceasta prin fapte, noi am fi cei dintâiu, care l-am lauda după cuviință și l-am preamări. Prea sîntem însă roși de năcazuri și fripți de frumoase făgăduințe *pururea neîmplinite* din partea lor, încât și acum stăm la îndoială în fața acestor de altfel frumoase vorbe!..

CRONICĂ.

Un Iuda. Din *Deva* ni-se scrie că în săptămânile trecute, în vremea petrecerii învățătorilor nemaghiari la cursul de limbă maghiară, învățătorilor români li-a fost dat să guste un amar păhar de venin. Eată de ce e vorba. Unul dintre învățători, deprins cu cetitul foilor, avea la sine *»Tribuna«* și o cetia în fiecare zi. Ceialalți Români, firește ori îl ascultau, ori o cetiau și ei, ori că-și vedeau de alte treburi. Dar' în una din zile,

același învățător tocmai pe când cetia *»Tribuna«* se trezește numai că un alt învățător, tot „Român“, se îndreaptă către el și îl provoacă amenințător ca *numai decât să lapede dela dînsul acea foaie ațitătoare*, că el nu poate ierta ca cineva într'o chilie cu el să cetească *»o foaie oprită!«* Cel-ce cetia însă nici n'a răspuns acestui păcătos, ci își urmă cetitul mai departe, când ce să vezi? Învățătorul păcătos se repede la el și nebăgat în seamă îi smulge *»Tribuna«* din mâni și apoi fuge cu ea către directorul având gând să-l pîrască pe colegul seu pentru-ce cetește româneasca foaie. A fost însă împedecat dela îndeplinirea spurcatului gând, de soții sei, cari nu l-au lăsat. Păcătosul se chiamă *Ioan Cioran* și e dascăl în *Brănicica*. Însemnăm acest lucru, ca să știe și oamenii din comuna aceasta pe cine plătesc și hrănesc cu pâne românească!

*

Din Torac, mare comună românească cu 800 familii, între care abia două de Unguri și zece de Nemți, ni-se scrie, că în scurtă vreme va fi acolo zidită o școală de stat (ungurească) nouă, care de altfel se susține și acum, precum se susține și un *asil de copii* (ovodă). Românii să se ferească de a-și trimite copiii la școala ungurească, până au românești, căci otravă, nu știință e ce se dă copiilor în acele școli! Ne-am bucura când am primi un raport acurat și sincer dela un domn cărturar, despre cum stau trebile românești în această comună, căci înțelegem că numai bine nu stau! Par'că și aci coarnele boilor vreau să crească până în cer, și cei doi-trei Ungurași vor să se sue în virful grămezii de grâu românesc și să facă slujba găinii risipitoare! Să fie cu luare aminte cei chemați!

*

Moarte. *Lucreția*, fiica învățătorului din *Chelmac*, *Teodor Popa* (cottul Timiș) a răposat după un morb lung și plin de suferințe, în etate de abia 15 ani, în 26 Iulie v. la 11 oare din noapte; lăsând în cea mai mare jele pe întristații sei părinți *Teodor* și *Ana*, precum și pe frații: *Aureliu*, *Livia* și *Silvia*. Fie-i țărina ușoară!

*

Din Cichindeal (comitatul Sibiiului) ne împărtășește un țeran român, că Luni în 6 August n. s'a descărcat peste hotarul acelei comune o furtună groaznică împreună cu grindină (ghiață), dar' nu ca fiece grindină, ci de *mărimea nucilor și a ouălor!* În gropi unde apa s'a adunat mai multă la un loc, acum pe aceste călduri și abia s'a topit ghiața până *Mercuri*, adecă a treia zi. *Paguba* e însemnată, cucuruzele de pe jumătate de hotar toate le-a sdrobot.

Posta redacției.

Domnului *T. Boclea*, econom în *Buteni*. Trimite. Dacă sînt bune, le primim și le tipărim în foaie fără nici o plată, ear' de sînt rele nici pentru bani.

D-sale *M. N. în Ternoava*. Nu e vrednic să-l mai dăm vileagului cu păcatul lui scârbos de altfel. E prea rușinos pentru noi toți. Și apoi vezi d-ta, foaia o cetesc și streini!

D-sale *I. B. în Torac*. Vom ține seamă de dorința d-tale cu loteria. Și pîn'aci s'a publicat, dar' uneori s'a trecut cu vederea.

Proprietar și editor: **T. Liviu Albini**.
Pentru redacție, în lipsa dlui *Ioan Russu Șirianu*,
răspunzător: **George Moldovan**.

ECONOMUL

redactat de D. COMȘA.

Gogoășele de stejar.

Adeseori vedem în dosul frunzelor de stejar una sau mai multe umflături rotunde, rumene, de mărimea unei ghiulele (glont) de pușcă. Aceste sînt *gogoășele* dintre care unele ceva mai lemnoase și aduse la noi, din țerile dela Răsărit-miazăzi, se folosesc la pregătirea cernelei de scris. Toate aceste gogoășe se nasc în urma unei îmbolnăviri, pricinuite de niște vietăți, și au menirea a slugi prăsitei vietăți drept hrană și adăpost.

Vietățile, care fac să crească diferite soiuri de gogoășe, sînt muște, mușțe, gângăcei, păduchi de frunze și vespi de cei mici. Îndată-ce vre-una din aceste mici ființe înțepă cu acul ei, o anumită plantă la un anumit loc, pentru a-și oua acolo un ou, începe, lucru minunat, se crească de jur împrejur, o gogoășe rotundă, un tuluș scurt, verde, o măciulie lungăreață ca un corn, o umflătură înfrăcată ca în mușchiu (la măceși) sau în altă formă, crescînd cu îmbelșugare pe cîtă vreme gângania are trebuință de ea. Când puiul din gogoășe a încetat de a mai crește, s'a copt și gogoășa. Vedem dar' care este pricina și care este productul, nu înțelegem însă felul lucrării. Să ne dăm puțin sara pre împregiurările, sub care se pot face gogoășele. Înainte de toate se cere, ca partea plantei care e înțepată spre scopul amintit, să fie sănătoasă și să se poată desvolta mai departe în legătură cu planta întreagă.

Ori-ce gogoășe se prăpadește, îndată-ce despărțim frunza, rămurelul sau coaja de stulpina plantei, chiar și dacă altcum partea tăiată o vom așeza în apă ca să nu vestejască! Al doilea lucru este că, trebuie să vină la mijloc, o rănire a plantei sănătoase prin o gânganie. Toate aceste gânganii au ascuns în trupul lor un ac lung, pârș și cu o țevă care-l înfig în plantă și prin care lasă să alunece oul în rana pricinuită. Oul, fiind ceva cu desevîrșire străin în trupul plantei, pricinuește o deosebită schimbare în plantă mai ales, că nici el nu rămâne fără a se desvolta mai departe. Aceasta se arată prin creșterea cu îmbelșugare și în măsură neobișnuită a părților din jurul împunsăturii. Sucus plăsmuitor al stejarului, locul unde s'a făcut împunsătură, adică miezul frunzei, vinele ei, coaja sau lemnul tinăr poate să aibă înfrurire hotărîtoare, dar' nu ele sînt singurele împregurări de luat în socotință; căci astfel nu ni-am putea tălmăci cum de aceleași forme ale gogoășelor, s. p. a glonțului se desvoaltă la foarte diferite locuri, sau cum diferite gogoășe se pot afla deodată pe aceeași foaie de stejar? Trebuie dar' să bănuim,

că altceva decât sucus plăsmuitor și înfrurirea pricinuită prin împunsătură, este care ia parte la producerea acestor atât de deosebite forme de gogoășe; acest ceva e fără îndoială veninul propriu fiecărui soi de vespă, care dimpreună cu oul intră în locul împuns. O altă împregurare, care trebuie să între la mijloc, pentru-ca gogoășa să crească, este creșterea, desvoltarea și roaderea puiului de vespe ce se află în lăuntru ei. Căci desvoltarea gogoășei stă locului, ba aceasta se vestejește și se uscă, îndată-ce înceată viața puiului (larvei) dintr'însa.

Astfel gogoășa se preface pe o cale minunată în un parasit (ființă cerșitoare) al plantei, care nu mai mult ei, ci vietății ce locuște în ea, aduce folos. Gângania gogoășelor dobândește astfel asupra plantei o înfrurire precum nu o are o altă gânganie, și precum nici omul chiar nu o poate dobândi prin numeroasele sale încercări d. e. prin altuire, oculare ș. a.

B.

Limbarița și vindecarea ei.

Limbarița numim pelița cornoasă ce se formează une-ori pe virful limbii gânilor, fie că s'au ars cu nutreț ferbinte, fie că s'au rănit mîncînd lucruri ascuțite, d. p. țepărui (țepe) de orz și c. l. Vrednică de osândit este datina țeranilor noștri, cari nu știu decât să rupă cu de-a sila pelița amintită. Cea mai nimerită lecuire este ungerea ranelor cu apă în care s'a fost dizolvat (topit) o mică porție de „acid carbohic“ (2 la sută). Arsurile se vor unge cu unt de lemn.

Îmbunătățirea vinului acru.

Acreea de prisos, de care ar fi pătîmind cutare viii, se poate îndepărta prin amestecarea cu „potaș“. Dintăiu se va face o cercare cu 1 veadră de vin, în care se adaugă o mică porție cântărită de potaș, care, cerînd trebuința, se sporește.

Ceapa de iernat.

Nu arare-ori se întemplă, că peste iarnă căpătinile de ceapă odrălesc sau trec în putrezire. În scopul de-a preîntîmpina aceste scăderi recomandăm purcederea ce urmează:

Pe cînd se scot din pămînt, căpătinile de iernat să fie îndeplin coapte și sănătoase. Căpătinile cît de cît vătămăte, pufăcioase sau încâtva verzi se pun deschilin și se întrebuintează la început.

Scoaterea se va face pe timp foarte uscat, umezeala pămîntului și aerului fiind stricăcioasă păstrării îndelungate. Smulgerea cu rădăcini cu tot ușor poate cășuna vătămarea și cu ea putrezirea căpătinilor. Se va aplica deci hărlețul (arșeul, hărșeul). Curățirea ar trebui mărginită la înlăturarea

cojilor pufăite, cari s'ar fi despoind ele de ele. Uscarea se va îndeplini la un loc uscat, ferit de soare și cît mai aerisit, d. p. în podul casei, sau aiurea la căldură. Cu privilegiul așezării în grămezi trebuie îngrijit, nu cumva să se vatemă căpătinile cîtuși mai puțin. Căci lovite fiind deolaltă, ele capătă pete și se strică ușor.

În ajunul frigului, căpătinile se pun undeva la adăpost, în pivniță sau aiurea la căldură.

Îngrășarea curcelor.

Curcele de îngrășat ar trebui ținute la un loc uscat, aerisit și cam întunecat. Un nutreț foarte priincios sînt cartofii (crumpenele, picioicile, baraboi) ferți și tocați (tescuiți) în amestec cu făină de hrișcă (hrișcă), orz, fasole sau cucuruz și cu apă ori și mai bine cu lapte. Se îngrașe însă destul de repede și numai cu grăunțe de orz sau cucuruz, dacă se înzestreză cu apă proaspătă și nêsip. O cerință neapărată este să li-se deie într'aceea verdețuri în fiecare zi. Nutrețul să fie întotdeauna proaspăt. Vasele ar trebui spălate zi de zi.

Curățirea lampelor.

La curățirea lampelor ar trebui să se purceadă astfel:

Mai întăiu se șterge feștila cu un petec moale de hîrtie; retezarea cu foarfecile este de prisos și stricăcioasă chiar. Lucru de căpetenie este să se înlătore murdăria îndeplin, cu ajutorul unei zdrențe curate. Cilindrul de sticlă se spală în apă ferbinte, apoi se freacă pe dinlăuntru și pe dinafară pînă-ce s'a svîntat bine. La frecare ne servim de un petec moale și curat de postav sau pele de căprioară.

Ovêșul proaspăt strică cailor.

După-cum obștește e cunoscut, ovêșul proaspăt pricinuește cailor strînsuri de stomac (rînză) și nu arare-ori colică. Uscat însă în cuptor după scoaterea panei, ovêșul proaspăt nu strică cailor cîtuși mai puțin.

Desvêțul gângăviei.

Pentru a desvêța copiii să gângăvească, medicul Zdrălek zice, că cel mai practic și lesnicios mijloc ar fi să-i înduplecăm ca să înceapă fiecare cuvînt cu „z“, zicînd d. p. „u-Ochiul u-stăpânului u-îngrașe u-calul“ în loc de: „Ochiul stăpânului îngrașe calul“. Urmînd astfel vre-o 3 luni, copilul se desvêță a mai gângăvi și poate fi scutit de-a mai începe cuvintele cu „z“.

Pregătirea miedului.

Din miere se poate găti un fel de vin răcoritor și dulce, cunoscut sub numirea de mied. Pentru bolnavii, cărora nu li-se îngăduie să bea vin nici bere, miedul este o adevărată binefacere. Beut fiind în cătărimi mici, miedul prieste celor sănătoși destul de bine.

Pregătirea se face încălzind binișor 40—43 litre de apă moale într'o căldare curată de aramă și amestecând apoi 4 litre de miere proaspătă. Amestecătura se ferbe încetul cu încetul timp de 1½ oare. Spuma ce se ridică de-asupra trebuie îndepărtată când și când. Isprăvind ferberea, zama de miere se pune în vase de lut, în care rămâne până-ce a dobândit temperatura laptelui muls de curând. Acum se toarnă într'un butoiu îndeplin curat; de-asupra se pune un dop (cep, preduf), care însuși nu se înțepeneste. Ferberea (fermentația, dobirea) începe după 6—12 zile și ține vre-o 2 săptămâni, când apoi se trage în alt butoiu, se înțelege fără drojdii. Ferberea din nou ține 10—12 zile. Înțepenirea dopului urmează pe dată-ce miedul (vinul) s'a liniștit cu desăvârșire. După 3—4 săptămâni, miedul e limpede și bun de beut. Tras fiind în sticle, care se astupă bine și se păstrează în năsip rece, el însuși se desăvârșește după câteva zile.

Porcul „Berkshire“.

Porcul de soiul „Berkshire“ se deosebește prin un cap scurt, frunte lătareată și rit (bot) oblu, urechi mici, drepte și încâtva plecate înainte. Trunchiul e lung, adânc și bine rotunzit, gâtul plin și puternic, spetele late, spinarea aproape oablă și lată, coastele rotunzite, coapsele late și bine învăluite, pulpule pline și picioarele scurte și trunchioase.

Pelea e întunecată sau cu totul neagră, ear' pârul subțire, des, la ceafă încâtva creț și de culoare neagră. Nu arare-ori picioarele sunt albe, de asemenea fruntea și vârful coadei (cozii).

Porcii „Berkshire“ sunt de obârșie engleză. Ei întrunesc toate însușirile dorite, anume: cresc și se îngrășe foarte repede, sunt din seamă afară răbdurii și se sporesc cu înlesnire. Scroafele fată an de an câte 7—8, ear' cele mai bătrâne 10—12 purcei. Singura scădere și așa neînsemnată e culoarea neagră.

Prin repetite împărechieri cu porci albi de soiul îndatinat s'au prăsit corciuri (corciturii) foarte bune.

Funii trainice.

Pentru de-a scuti funiile (frânghiile) de șoareci și umezeală, ele se țin vre-o 4—5 zile în apă moale, în care se disolvase (topise) „peatră vînătă“ (vitriol de aramă). La 10 litre de apă se vin 20 decag. de peatră vînătă. După-ce

s'au scos și svântat la căldură, funiile se înmoaie din nou în 100 decag. săpun (săpon) disolvat în 10 litre de apă. Cu chipul acesta ele rămân scutite de șoareci și umezeală. Singura scădere este că, otrăvite fiind prin peatra vînătă, funiile nu se pot aplica la fântâni (puțuri).

Prăsierea muștarului alb.

În anul de față, atât de secetos, se află între economii nostri destui, cari n'au prăsit nutreț de ajuns pentru iarnă. Ei și-ar pute ajuta sēmēnând în miriște muștar alb, care în câteva săptămâni se poate cosi și usca pe seame vitelor. La 1 juger (= 16.00 stângini pătrați) trebuie vre-o 13 chilog. de sēmēnță. Cositul se va face înspre toamnă, când muștarul alb se află în floare.

Scoaterea cailor din grajdul în flacări.

Este cu anevioie și adese cu neputință a îndupleca cailor să părăsească grajdul ajuns în flacări. Pentru de a-i îndupleca, pățania dovedește, ajunge să punem șeaua sau să așezăm hamurile pe ei. Un alt mijloc este să le îmblojim capul în câte un sac ud sau altceva, încât să nu poată vedea flacăra.

Ascuțirea briciului.

Se toarnă în 1 litră de apă 6 decag. de vitriol (acid sulfuric) și briciul de ascuțit se ține înăuntru vre-o ¾ de oară, apoi se scoate din apă, se șterge și se ascute pe greasă (gresie) și se trage pe curea. Apa cu vitriol se poate folosi în mai multe rînduri.

Ardeiu murat.

În anii mai din urmă vedem prăsindu-se la noi din ce în ce mai mult ardeiu (piparcă, paprică) uriaș, numit și ardeiu de România, unde se cultivă cu ridicata. Ca fiind puțin usturos și spornic, cărturarii și țeranii nostri mănâncă ardeiu uriaș foarte bucuros, în stare crudă cu sare, murat în carstaveți sau ca salată (șelată).

Mai presus de toate este negreșit salata gătită din ardeiu fript și murat. Spre acest scop fructele verzi sau și roșii se șterg mai întâiu cu o cârpă curată, apoi se înșiră pe lespede. Inferbentată a cuptorului și se prăjesc până-ce s'au înmuiat și rumenit, întorcându-se acum pe o parte acum pe alta. După aceea se străpung la vîrf cu o furculiță și se așează într'un vas cu virfurile în jos, spre a se scurge zama de prisos. În ziua următoare ardeiu prăjit se așează rînduri-rînduri în borcane largi de sticlă, presărând sare și adăugând cimbru, mărar, finchin (molotru) și frunze de vișin. După trecere de vre-o 12 oare se toarnă

oțet îndatinat până oblu cu gura borcanelor, care se leagă cu beșică sau hârtie de pergament.

Când și când oțetul secat se înlocuește, nu cumva fructele mai de-asupra să rămână desgolite.

Ardeiu astfel murat se păstrează la un loc răcoros; el are un gust aevae minunat și se mănâncă ca salată peste iarnă.

Curățirea pilelor.

Pilele (chilele) încep dela un timp a nu mai prinde cum se cuvine. Ele se vor spela cu apă caldă amestecată cu „soda“, apoi se țin în apă, în care se picură „vitriol“ (acid sulfuric) până-ce în jurul lor încep a se forma beșici (clăbuci). După câteva minute se scot și se clătesc de repetite ori în apă curată.

Arați miriștea fără amînare.

Un puternic mijloc de a îmbunătăți pămîntul este să arăm miriștea fără amînare. Cea mai nimerită purcedere este să urmeze o arătură cât mai în față (scundă), însoțită de spargerea brușilor (bulgărilor) cu grapa și apoi de apăsarea cu tăvala (tăvălicul). Cu chipul acesta se întârzie exaburirea umezelii, se astupă golurile rămase și se nimicesc sumetenie de vermi și alte insecte (gângăni); miriștea însăși trece în grabnică putrezire și pămîntul dovedește frăgezimea atât de priincioasă.

În miriștea arată se poate sēmēna nemijlocit secară timpurie și îndeosebi cu muștar alb, drept nutreț pentru iarnă. De unde nu, ea se va sēmēna în primăvară cu cucuruz (păpușoiu) sau altceva.

Cleiu de muște.

Se topesc într'un vas nou 2 părți oleiu, (oleiu, uleu) de rapiță și o parte „colofon“. Cleiul astfel dobândit se unge pe bețișoare sau nuele, care se așează în sticle aproape de fereastră. Muștele din odaie se așează bucuros pe bețișoarele unse și rămân alipite.

După-ce vor fi încărcate de muște, bețișoarele sau nuelele se curată la căldură sau se aruncă în foc și se înlocuesc prin altele proaspete.

Lecuirea umflării prin trifoiu.

Măncând mult trifoiu verde și îndeosebi trifoiu plouat sau plin de rouă (rauă), vitele și celelalte rumegătoare se umflă grozav și une-ori plesnesc. Un leac foarte potrivit este „tinctura de ceapacioarii“. Unei vite mari se dă o linguriță de ceața plină, unui vițel sau oi cinci picături, de zece-ori atîta apă. De cumva nu ar ajuta, ceea-ce rar se întemplă atunci lecuirea se repeteste după ½ oară. „Tinctura de ceapacioarii“ este un fel

de otravă și vînzarea în spițerie (apotecă) se îngăduie numai pe lîngă recept medical sau certificat dela veterinar. Ea se va cumpăra din vreme; în sticlă bine astupată se poate păstra 3—4 ani în stare neștirbită.

Poamele și alte fructe ca leacuri.

Poamele și multe alte fructe coapte sînt pentru trup o adevărată binefacere. Strugurii nutresc trupul și curăță sângele de minune. Aceasta se poate zice mai cu seamă despre strugurii negri. Urmează persecile, care însă se nu fie prea coapte; ele ar trebui mîncate dimineața pe stomacul (rînza) gol. O portocală în fiecare dimineață pe nemîncate tămăduiește stomacul stricat mai ușor ca leacurile de aproape ori-ce soi. Merele ferte sînt, am pute zice, o cerință neapărată pentru copiii tinerei.

Sucul de patlagele (paradise, porodice) se privește ca avînd să tămăduiească boalele de ficat (maiu) și de mațe, ear' sucul de hurbuz (lubeniță, lubă, pepene verde sau de apă) priește de minune celor care pătinesc de rărunchi (rēnichi) sau de friguri, chiar și în cătățimi foarte mari hurbuzul nu strică decît în timpul holerii, cînd și așa ar trebui să ne ferim cu totul de poame și pepeni. Sucul unei lămâi, beut în cafea neagră și caldă este un leac prețios contra durerilor de cap.

Murele negre (mura-ursului) ferte cu zahăr și străcurate prin sită, alină și adese tămăduiește tusa (tusea). Fragile (căpșunile) proaspete și pisate mărunt sînt bune de vindecăt degerăturile.

Gunoiul de lilieci.

Gunoiul de lilieci priește florilor din seamă afară. El se va aplica în amestec cu multă apă, în care trebuie pus de mai nainte ca să se înmoaie. Coperișul bisericilor noastre adăpostesc de obicei mari cătățimi din acest gunoiu, care ușor s'ar pute folosi.

Mierea în cafea.

Stuparii, și cu deosebire cei-ce își extrag mierea cu ajutorul mașinilor făcute anume spre acest sfîrșit, pot să nu-și mai deie banii pe zahăr.

Cafeaua, cu deschilinire, este cum numai se poate de bună, indulcindu-se cu miere.

Mierea se fierbe într'o cratiță sau în o oală, apoi se pune în ea o lingură sau două de lapte, după cât e adecă mierea de multă; firește că numai odată se fierbe mierea și de aici încolo se întrebuintează rece, punându-se din ea într'un pătrar de cafea, cam cât încapă într'o nucă, sau cât iai cu o linguriță de cafea.

r. s.

Știri economice.

Comitetul central al „Reuniunii române agricole“ din Sibiu a fost chemat la ședință pe 27 Iulie n. După-ce însă nu s'au prezentat numărul recerut de membri, căci dl Onoriu Tilea a fost absent din Sibiu, ear' pe membrul Demetriu Comșa, chiar în acea zi l-au escortat cu gendarmi la temnița din Vaț, unde are să-și facă osînda de 3 ani în procesul Memorandului, — comitet nu s'a ținut, ci hîrțile sosite s'au rezolvit pe cale presidială, rămînînd ca hotărîrile luate să se încuviințeze de comitet în o ședință, ce se va ține în zilele viitoare. Dintre hotărîrile luate însemnăm pe scurt cele următoare: S'au luat la cunoștință, că membrul din comitet dl D. Comșa și secretarul Reuniunii dl Victor Tordășianu, au luat parte, ca reprezentanți ai Reuniunii la înmormîntarea neobositului controlor al Reuniunii, a dlui Sabin P. Barciannu, dirigent al economii de instrucțiune din Rēșinari, depunînd totodată pe coșciug o frumoasă coroană de flori naturale cu inscripția „Neobositului tovarăș“ — „Comitetul Reuniunii agricole“. Cu purtarea trebilor controlorului până la adunarea generală, s'a însărcinat secretarul V. Tordășianu. De asemenea s'a luat la cunoștință raportul secretarului, că la invitarea fruntașilor din Orlat, s'a ținut aici la 1 Iulie n. o întrunire agricolă, cercetată de fruntași economi și inteligență din Orlat, Sēliște, Vale, Cacova, Sibiel, Gurarului, Sibiu etc. în frunte cu părintele protopresbiter Dr. N. Maier din Sēliște; că au ținut discursuri dl D. Comșa, secretarul Tordășianu, preotul Manta din Gurarului și alții despre purtarea economiei raționale în 2 hotare, despre cultura trifoiului, despre îmbunătățirea rasei de vite, despre grădinile de legumi și despre înființarea unei curechiște și a unei tovarășii agricole. Faptul îmbucurător, că s'au înscris încă în acea zi 15 fruntași din Orlat drept membri ai tovarășiei agricole, în frunte cu preotul Petru Bradu, a fost cu viuă mulțumită luat la cunoștință. Tot la acea întrunire s'au făcut membri ordinari ai Reuniunii cu taxa de 2 fl. la an: Alexandru Drăgan, notar, Dr. George Prunaș, medic, Dionisiu P. Decei, cooperator paroch gr-cat. și George Iacob, econom, toți din Orlat; Ioan Bunea, notar în Cacova și George Ittu, paroch în Vale, cari se și primesc în sinul Reuniunii. Comitetul a fost hotărît să țină în toamna anului acestuia o *expositie de vite* (la care vor fi admiși, ca exponenți cu vitele lor locuitori din comunele cercului Sēliștei) și alta de *poame* (la care pot expune toți membrii Reuniunii ori unde vor locul ei) în comuna Sēliște, și a rugat pe dl protopresbiter Dr. Maier să aducă aceasta la cunoștința harnicilor Sēlișteni. Dl Dr. Maier face raport cătră comitet, că Sēliștenii primesc cu bucurie să se țină acolo expozițiile și au statorit ziua de 7 Octomvrie n. (tîrgul de toamnă al Sēliștei) pentru expoziție, și s'au ales un comitet aragiator local constatător din domnii Dr. Liviu de Lemény, pretorsuprem, Dr. Nicolae Maier, protopresbiter, Nicolae Hențu, notar comunal, Nicolae Mosora, primar, Bucur Comșa, Dumitru Roman, Nicolae Lupaș, Nicolae Peligrad, toți proprietari; Ilie Hociotă, Aron Gogonea și Nicolae Neamțu, învătători și Ioan Chirca, vice-notar, toți din Sēliște; Avram Acilenescu, notar și Ioan Lazar, econom din Galeș; Ioan Bratu, învătător, Stefen Millea, notar, Vasilie Juga și George Bratu, economi, toți din Tilișca; Mihail Stănilă, econom în Vale; Valeriu Popovici, paroch și Ioan Popescu, econom din Sibiel; Bucur Jugărean și Alexandru Hanzu,

eonomi din Cacova, Presidentului comitetului aragiator dlui Dr. Maier i-s'a scris, ca acest comitet să se împartă în 2 secțiuni (despărțiminte), una a expoziției de vite și alta în secțiunea expoziției de poame, avînd să lucreze fiecare pentru-ca aceste expoziții să reușască îndeplin. În același timp s'a scris și la înaltul minister r. u. de agricultură și la comisia economică comitatensă după ajutor în bani, din cari să se facă premii la aceste expoziții. Hîrtia nr. 619 Pres. a Excelenței Sale conte Andreiu Bethlen, fost ministru de agricultură, prin care aduce la cunoștință, că Maiestatea Sa l-a dispensat dela conducerea trebilor din ministerul de agricultură, și mulțumește Reuniunii pentru spriginul dat în lucrarea sa, s'a luat la cunoștință. Comuna politică Racovița, datorare încă cu 180 fl. din datoria sa de 200 fl., se provoacă din nou a solvi punîndu-i-se un nou soroc de 30 zile. Veterinarul suprem r. u. de stat dl Alexandru de Makoldy a imbiat comitetului spre traducere în românește și spre tipărire lucrarea sa „Despre forma exterioară (din afară) a vitelor cornute etc“. Cu toate-că această lucrare este foarte bună Reuniunea neavînd bani pentru traducere și tipărire și neavînd nădejde, că ea se va pute vinde între economii nostri — ofertul dlui Makoldy nu s'a primit. — Firmei comerciale L. Reschner din loc i-se solvește prețul sēmîntelor împărțite între membrii Reuniunii cu 100 fl. 63 cr. (s'au împărțit 80 chlgr. sēmîntă de trifoiu à 80 cr., 21½ chlgr. sēmîntă de napi à 1 fl. și 15 chlgr. sēmîntă de luțernă la membrii din: Avrig, Boița, Bungard, Cornățel, Fofeldea, Galeș, Gurarului, Iliu-murășana, Mohu, Nocrich, Poiana, Racovița, Rēșinari, Roșia, Săcădate, Săcalul-de-pădure, Sadu, Săsăuși, Sebeșul-săsesc, Sēliște, Sibiu, Sibiel, Sîlmiic, Șura-mare și Tilișca.) — S'a adus mulțumită protocolară dlui T. Liviu Albini, proprietarul Institutului tipografic din Sibiu, pentru dăruirea broșurei „Medicina populară“ de Dr. C. D. Severeanu (în 300 exemplare), care se va împărți în cinste între membrii Reuniunii. — Se hotărește în urmă să se publice în foile române din loc circulariile ministeriale despre fabrica de sticlă întunecoasă și despre vînzarea de bastoane.

Împărțire de premii pentru cai de prăsilă. Comisiunea comitatensă sibiiană pentru prăsilă va ține *Sămbăta în 8 Septembrie 1894 la 8 ore a. m.* în tîrgul de vite, o expoziție de cai împreună cu împărțire de premii în bani și medalii. Scopul acestei expoziții e înaintarea prăsiri de cai. Premii în bani se vor da:

- pentru iepi în vîrstă dela 4—9 ani (aduse dimpreună cu mînzul deplin lăptat) bine nutrite, sănătoase, purenice și de prăsilă;
- pentru mînze în vîrstă de 3 ani, care se arată ca bune de prăsilă;
- pentru mîanzi și mînze mai tineri, dar în toată privința frumoși.

Iepele și mînzii trebuie aduși pe ziua numită în timpul dela 7—8 ciasuri dimineață pe locul numit, unde se vor așeza în rînd după comune. Aducerea și așezarea trebuie să se facă până la 8 ore a. m. Taxă pentru loc nu se plătește. Aducerea și ducerea vitelor se face pe cheltueala și răspunderea proprietarului.

De fiecare mînz sau iapă trebuie să se aducă pașaport de vite, precum și adevărîntă comunală că numita persoană e de 6 luni proprietarul mînzului înfățișat.

Comisiunea împărțitoare de premii va alege cu acest privilegiu caii buni pe cari are de

gând să-i trimită la expoziția cea mare ce se va ține în 1896 la Budapesta, la expozițiunea millenară din 1896 cu obligând pe proprietari a aduce tot aceași cai la o asemenea împărțire de premii în anul următor.

Numai acel proprietar va primi premii în bani și medalii, care locuiește în comitatul Sibiiu și dovedește, că mánzul s'au iapa adusă la premiarea le-a crescut el însuși sau e cel puțin proprietarul lor de 6 luni.

Premii în bani vor primi numai economii, ear' persoane mai avute seau de rang mai mari vor căpeta numai medalii.

Numai dacă vr'un agricultor verdnic de premiat s'ar lăpăda de premiul de bani, va primi o medalie.

Premii de bani se vor da proprietarilor de cai pentru caii premiați sub cee condițiune, ca respectivii să nu primească banii în estan, ci numai atunci dacă calul premiat se va aduce încă odată la o premiare și se va găsi și atunci de buni. Obligându-se la aceasta, bani se vor solvi în estan.

Premii în bani s'unt;

I.

Pentru iepe cu mánz bine lăptat:

- a) un premiu . . . de 50 coroane;
b) " " . . . " 40 "
c) " " . . . " 30 "
d) trei premii . . . de câte 20 "

II.

Pentru mánzi și mánze de 3 ani:

- a) un premiu . . . de 40 coroane;
b) " " . . . " 30 "
c) două premii . . . de câte 20 "

III.

Pentru mánzi și mánze de soiu bun sub 3 ani:

- a) un premiu . . . de 30 coroane;
b) patru premii . . . de câte 20 "

Medaliile s'unt de trei categorii și anume: medailă de clasa I. de aur, de clasa II. de de argint, de clasa III. de bronz.

Secerișul în țeara noastră. Ministrul unguresc de agricultură a publicat o dare de seamă, în care se arată cătătimile de bucate produse în cei din urmă patru ani. Aceste cătătimi s'unt în măji metrice (1 m. m. = 100 chilog.):

	în 1894.	în 1893.
Grâu . . .	38,063.715.	43,711.912.
Săcară . . .	15,655.112.	16,065.999.
Orz . . .	11,619.229.	15,099.215.
Ovės . . .	10,065.389.	10,667.538.

	în 1892.	în 1891.
Grâu . . .	38,651.700.	37,781.000.
Săcară . . .	13,388.100.	10,958.000.
Orz . . .	11,626.500.	12,118.000.
Ovės . . .	9,817.900.	9,888.800.

Coloarea fluturilor. Se credea până acum că fiecare soiu de fluturi are unele și aceleași colori. Un învățat englez a dovedit acum, că aceasta nu este așa. Eată cum a dovedit el lucrul acesta: A luat un flutur, o femeiușcă, și a pus-o într'o cutie. Femeiușca a ouat peste o sută de ouă. Eșind omidele, ele au fost hrănite cu același soiu de fruze. La unele li-a dat însă frunzele mai galbene dela mijloc, la altele li-a dat numai cotoarele din mijloc dela aceste frunze, și în fine, la altele li-a dat frunzele mai verzi de pe de lături. Fluturii eșiți din omidele hrănite cu

frunze galbene și verzi aveau coloarea parte întunecată, parte verde, ear' cei eșiți din omidele hrănite cu cotoare erau albi. Astfel e dovedit, că coloarea fluturilor atiră dela coloarea frunzelor cu cari s'au hrănit omidele.

Bani noi în Ungaria. De când cu introducerea coroanelor și până la 21 Iunie a. c. c. l. n. s'au bătut la Kremnitz și anume:

Bani de aur.	
Buc. de 20 cor.	8,001.034 = 160,020.680 cor.
" " 10 "	2,072.316 = 20,723.160 "
Bani de argint.	
Buc. de 1 cor.	33,275.032 = 33,275.032 cor.
Bani de nichel.	
Buc. de 20 bani	45,183.747 = 9,026.749.4 cor.
" " 10 "	36,850.537 = 3,685.053.7 "
Bani de bronz.	
Buc. de 2 bani	36,781.814 = 735.616.2 cor.
" " 1 "	13,524.494 = 135.244.9 "

S'au bătut deci bani în sumă de 227,612.536 coroane.

Recoltele în România. Căldurile și seceta în România continuă. Dacă priesc secerișului și treeratului, ele aduc vătămă mare fénului. Fénurile s'unt până acum topite de arșița căldurilor.

Cucuruzele încă stau rău. Le o parte séménătura târzie, de altă parte lipsa de ploaie la timpul potrivit, au împedecat dezvoltarea lor în mai multe localități din țeară.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 173. Tocmai am isprăvit clădirea unui foisor (filigorii). Aș dori să feștesc coperișul de șindilă și vă rog să-mi recomandați o vâpsea trainică și eftină.

S. Pinteau.

Răspuns. O materie avea trainică și eftină de feștit șindilele (șisele) sau alt soiu de lemn este așa numitul „carbolineum“, care se vinde în toate orașele.

Întrebarea 174. Binevoiti a-mi răspunde în „Foaia Poporului“, la întrebările: Unde și la cine se află de vânzare vestimente de călușeri? Cât costă 11 costume și nu cumva s'ar incuviința plățirea în rate?

Pilul-mare.

I. Groza,
econom.

Răspuns. Adresează-te cu o scrisoare dlui I. Lăzăroiu, negustor în Orăștie (Szász-Város).

De altcum între cetitorii noștri atât de numeroși se va fi aflând, poate, cine să-ți recomande și pe altul.

Întrebarea 175. Am un băiat, care a trecut în Caransebeș 4 clase civile cu succes eminent. Voind a-l lăsa să studieze mai departe clasele gimnasiale superioare, mi-s'a spus că în Aiud s'ar afla un colegiu reformat, unde se învață bine limba maghiară, cu puține mijloace. În lipsa de lămuriri mai de aproape, Vă rog să binevoiti a răspunde în „Foaia Poporului“ la aceste întrebări:

Este bun institutul din Aiud și nu cumva în Aiud domnește corupțiune mare? Se căpeta în colegiu locuință și vîpt și pe lîngă care taxă? De unde nu, ce se plătește la privați pentru locuință și vîpt? Cât de mare e didactrul? Se primesc în colegiu și tineri din Bănat? Este în Aiud vre-un preot român și care este adresa? Cine e directorul?

Totodată vă rog să-mi recomandați un alt gimnasiu ardelenesc, unde se învața bine limba maghiară fără mari spese.

Nic. Usonescu, paroch.

Răspuns. Observăm mai întâiu, că în gimnasiul superior nu se primesc decât tineri, care au trecut gimnasiul inferior, nu și cei din școalele civile, unde limba latină nu se învață. Rămâne deci să alegi pentru băiatul d-tale o altă carieră, trimițându-l d. p. la școala militară sau comercială. Așa fiind, răspunsul la întrebările de mai sus e de prisos. La școalele militare din Timișoara, Sibiiu și c. l. se primesc acei, care au trecut 4 clase gimnasiale sau reale cu bun succes. Dacă și tinerii eșiți din școala civilă, nu știm. Cursul ține 4 ani. Taxa anuală 240 fl. În Cluj se află o academie-comercială, ear' la Brașov o școală românească de comerț, unde se primesc tineri cu pregătirea indegetată. Pentru deslușiri amănunțite adresează-te la direcțiunile institutelor de mai sus. Pe lîngă facerea unui examen, băiatul d-tale ar pute intra cel mult în a doua clasă reală din Brașov sau Deva. Dacă băiatul e sirguincios, poate învăța ungurește și în Brașov.

Întrebarea 176. Vězând din mult prețuita „Foaia Poporului“, că numai puțin vă lipsește dela „a ști toate“, — îndrăsnesc și eu a vă întreba, unde și cu ce preț aș pute cumpăra un „Molitvelnic“ și un „Liturgier“ tipărit cu litere cirile, bătrăne?

„Un t. . .“

Răspuns. „Molitvelnicul“ dorit îl poți cumpăra și dela „Tipografia Arhidieceșană“ din Sibiiu pentru prețul de 5 fl. — Liturgier cu litere cirile, nu se mai află! De vrei cu litere latine, adresează-te deocamdată la W. Kraft în Sibiiu. El are de cele din România, frumoase și frumos tipărite.

Întrebarea 177. Vă rog să-mi împărtășiți în „Foaia Poporului“, care vaci din lume s'unt cele mai bune de lapte? Am de gând să-mi agonisesc asemenea vaci lăptoase.

I. Coruiu.

Răspuns. S'unt firește numeroase soiuri bune și chiar foarte bune de lapte, lumea fiind largă. Presupunând însă, că nu-ți va fi dând mâna să pribegesti după vaci lăptoase prin Olanda, Svițera, Franța sau alte țeri îndepărtate, te sfătuim să-ți cumperi vaci de soiul „Pinzgau“, care nutrite fiind bine, cresc și se îngrășe repede, s'unt blânde, răbdurii și dau lapte avea foarte mult. Și lucru de căpetenie: vacile de „Pinzgau“ s'unt destul de răspândite mai ales în părțile Sibiului și Brașovului. Este prin urmare dată puțința de a le cumpăra fără mari spese de transport. Adresează-te la doamna Constanța Barcianu în Rășinar lîngă Sibiiu, unde poți căpeta vaci și vițele de „Pinzgau“ eftine și de soiu curat.

Întrebarea 178. Vă rog să-mi spuneți în „Foaia Poporului“, ce va să zică „lanolin“, care adesea se imbie prin ziare.

Ch. Savu.

Răspuns. Lanolin este un fel de oleiu (oleiu, uleu), care se scoate pe cale măiestrită din lâna oilor și se aplică foarte des ca leac prețios. În deosebire de alte materii oleioase, lanolinul nu lăncezește nici nu usură la piele.

CĂRȚI.

La librăria „Institutului Tipografic“ în Sibiu se află următoarele cărți:

„Memorial“, Archiep. și Metropolitanul Andreiu baron de Șaguna, de Nicolae Popea	fl.	1.30
„Bate la ușe“, de Carmen Sylva	„	1.10
„Domenich Pablo“, de Carmen Sylva	„	—28
„Povestile Bănățului“, de Căntana	„	—30
„Trávnițe“, 100 piese Slovácești. Volum. I și II. à 1 fl. 50 cr.	„	3.—
„Izvoade“, de Demetrescu	„	4.40
„Homo-Sum“, roman de Ebers	„	—
„Literatura popor. română“, de Gaster	„	2.75
„Studii Critice“, de Ghera. Vol. I și II. à 2 fl. 20 cr.	„	4.40
„Să auzim, toaste	„	—25
„Memorii din timpul războiului“, de Georgescu	„	—88
„365 Anecdote și glume“, de Gheja	„	— 0
„Poesii“, de Nicolae Iargă	„	1.10
„Lascar Viorescu“, o icoană a Moldovei din 1851, de Kotzebue	„	2.20
„Din Moldova“, schițe de Kotzebue	„	1.10

LOTERIE.

Tragerea din 11 August n.
 Timișoara: 68 6 32 39 40
 Viena: 66 34 4 8 39

Tragerea din 15 August n.
 Brünn: 7 9 40 64 51

Călinđarul săptămânii.

Zilele	Călinđarul vechiu	Călinđ. nou	Soarele
	Dum. a. 9-a d. Ros., gl 8, sft. 9.	rés. ap	
Dum.	7 Cuv. M. Dometie	19 Ludovic	4 52 7 13
Luni	8 S. Muc. Emilian	20 †S. Stef. R.	4 54 7 11
Mărți	9 Apost. Matia	21 Ioana	4 56 7 9
Merc.	10 M. Laurent. Arch.	22 Timoteiu	4 58 7 7
Joi	11 Muc. Euplo Diac.	23 Filip	5 0 7 5
Vineri	12 M. Fotie și Anichit.	24 Bartolom	5 2 7 3
Sâmb.	13 Cuv. Maxim mărț.	25 Ludovic	5 3 7 1

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMÍ, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, str. principală nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții fl. 300.000; Fond de rezervă fl. 70.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat. După starea casei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuează momentan după sosirea comădei.

[1418] 8—27

Directiunea institutului.

2 medalii de aur și 13 de argint.

9 diplome de onoare și aprețiare.

IX.

Praful Korneuburg

[482] 21—45

al lui KWIZDA pentru nutrirea vitelor

cai, vite cornute și oi.

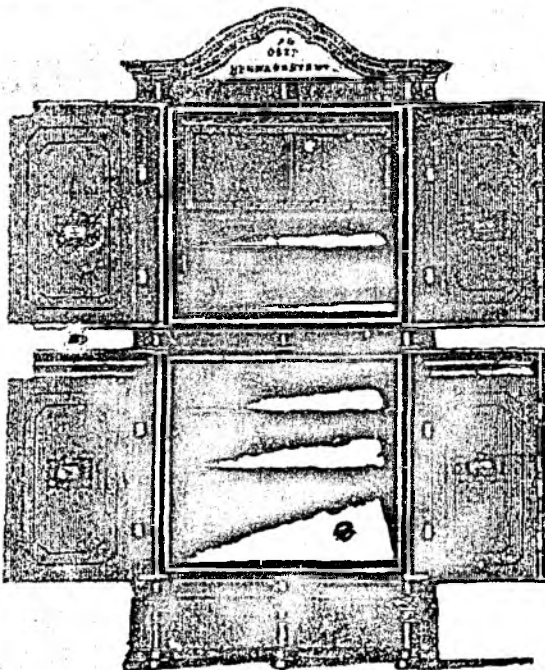
Prețul unei cutii 70 cr., 1/2 cutie 35 cr.

De 40 de ani folosit în cele mai multe grajduri, la lipsa de apetit, mistuirea rea, la ameliorarea lăptelui și la augmăntarea cantității lăptelui la vaci.

Să se observe bine marca și să se ceară expres: Praful Korneuburg al lui Kwizda pentru nutrirea vitelor.

Depozitul principal: Franz Joh. Kwizda, liferant ces. și reg. austro-ungar și reg. român. Farmacia cercuală Korneuburg I. Viena.

Veritabil se poate căpăta în toate farmaciile și drogueriile din Austro-Ungaria.

Fabricat în țeară!

Ces. și reg. privil.

Prima fabrică de casse ardelenescă.

Existând de 12 ani, premiata cu mai multe distincțiuni a lui

A. Géza Öszy,

Quergasse Nr. 39, SIBIU, Hechtgasse Nr. 40.
recomandă

Cassele și casetele sale de fier pentru păstrat bani, cărți și documente

sigure contra focului și spargerii

de construcție proprie a ei și putând fi deschise numai de cumpărătorul însuși. Diferite forme și mărimi, cu prețuri mai ieftine, decât asemenea produse din alte fabrici.

CASSELE

[997] 13—

sunt expuse vederii cercetătorilor în localul fabricii.

Prețuri curente ilustrate se trimit la cerere gratis și franco.

Cognacul de ouë Kotányi János

se condensează sub supraveghere medicală din gălbiniș de ou și cognac.

Acesta se recomandă de către mulți medici pentru reconvalescenți, cei lipsiți de sânge, bolnavi de plumăni, peste tot în contra ori-cărei slăbiciuni corporale și a organismului.

Cognacul de ouë al lui Kotányi

conține multă substanță nutritivă (la un flacon se vin circa 20 albușuri de cele mai bune), nu irită absolut, ci numai excită și are un gust atât de plăcut, cum nu îl are o a doua beaură. [1851] 1-6

A se feri de imitațiuni, mă rog a se observa cu atențiune marca de mai sus.

Unicul deposit pentru Sibiu și împrejurime: **Farmacia lui I. C. Molnar**, Sibiu, Strada Cisnădiei 59.

Trei învățacei

se primesc în franzelăria lui Stefan Moga

[1812] 2-3 Sibiu
strada Bahngasse.

În editura „Institutului tipografic” a apărut și se află de vânzare

Prăsirea pomilor

de
D. COMSA,
membru în comitetul central al „Reuniunii române agricole”.
Prețul unui exemplar 12 cr.

INSTITUT TIPOGRAFIC în SIBIU.

A doua edițiune

ȚINEREA VITELOR

de
Eugen Brote,
president al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Prețul unui exemplar 12 cr. v. n.

Hârtie de scrisori
cu inscripția

„Totul pentru Națiune!”

lozincă sublimă a Fetei Române efectuează **Librăria „Institutului Tipografic”** în ori-ce mărime de hârtie, cu diferite arabescuri, în cutii sau fără cutii.

Institut Tipografic T. Liviu Albini.

Foaie ilustrată pentru familie

„VATRA”

sub direcțiunea

dlor I. Slavici, I. L. Caragiale și G. Coșbuc.

Această revistă ilustrată este dirijată de unii dintre cei mai apreciați scriitori români, cu menirea de a oferi onor. public cetitor român, cele mai bune scrieri ale celor mai talentați scriitori români din toate părțile locuite de Români.

Trebuie în sfârșit o foaie, care să ocupe un loc de cinste pe masa fiecărei familii românești.

Nu va fi cruțată nici o jertfă pentru atingerea acestui scop; grija de căpetenie fiind a nu lăsa să se strecoare în această revistă nimic nepotrivit cu tradițiile neamului nostru și cu moravurile familiei.

Cele mai bune romane, povestiri, poezii etc. originale și alese, vor ocupa primul loc și numai întâmplător în al 2-lea rând traducțiuni. Toate însă în cea mai curată, mai aleasă și mai frumoasă românească.

Artele, știința, recenziunile teatrale și musicale, noutățile literare, evenimentele însemnate, partea variată și humoristică, toate își vor avea coloanele speciale rezervate în această foaie, cu competență și cu onestitate redactate.

Nici viața casnică nu va fi neglijată: Sfaturi bune din punctul de vedere al educațiunii, igienii, îmbrăcăminte, a traiului economic, felurite îndrumări folositoare economiei casei, vor fi tratate cu multă grijă.

Ilustrațiunile vor fi alese pe cât e cu putință din istoria neamului nostru, copii după tablourile artiștilor noștri și a celor străini, vederi felurite din țeara noastră și de pretutindena unde locuiesc Români.

În aceste condițiuni se va prezenta onoratului public român, foaia ilustrată pentru familie

„VATRA”,

ca un mărgăritor al literaturii noastre naționale, și va apăre de 2-ori pe lună, adică 24 fascicule pe an de câte 4 coale 4° mare, tipărită cu îngrijire pe hârtie velină.

Prețul abonamentului pe un an este:

Pentru Austro-Ungaria: coroane 24. Pentru țerile Uniunii-Latine: fr. 24.

Vânzarea cu numărul: **coroane 1.10** (Austro-Ungaria), **franci 1.10** (țerile Uniunii-Latine).

Subsemnatul vă roagă să primiți cu simpatie apariția acestei publicațiuni românești, și să-i asigurați continuitatea prin binevoitorul d-voastre sprijin, abonându-vă la ea.

Abonamente se primesc și în librăria „Institutului Tipografic” Sibiu, Strada Măcelarilor Nr 21.

Cu deosebită stimă:

C. SFIETEA,

librar-editor. — BUCUREȘTI.

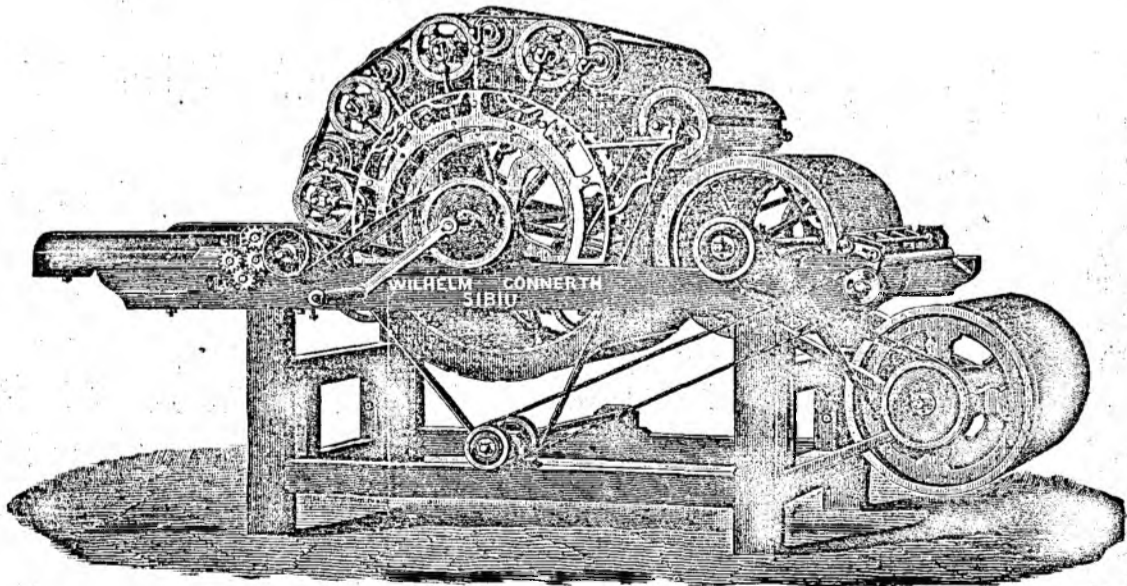
[476] 9-30

Wilhelm Connerth,

atelier de tâmplărie cu vapor în Sibiu, strada Gușteriții nr. 53.

Se ofere pentru construirea

mașinelor de scărmênat lâna.

Mărimea 30" cu aparat de plisă.

La construirea mașinelor țintim cu deosebire într'acolo, ca acelea simple, se merge ușor și se aibă deci cea mai mare capacitate de prestațiune.

Prețuri curente gratis și franco.

[1829] 2-4

Mașine gata totdeauna în deposit.

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.